

Sametingets plenum

Møtebok 3/96

Tid: 24. - 27. september 1996

Sted: Samelandssenteret, Kárášjohka

- Sak 30/96 Konstituering
 - navneopprop, permisjoner, innkalte vararepresentanter
 - godkjenning av innkalling og saksliste
- Sak 31/96 Valg av varamedlem til Møtelederskapet
- Sak 32/96 Sametingsrådets beretning om virksomheten, herunder referatsaker
- Sak 33/96 Spørsmål til sametingsrådet i.h.t. Forretningsorden
- Sak 34/96 Kunngjøring av nye saker
- Sak 35/96 Sametingets framtidige organisering - Drøfting
- Sak 36/96 Sametingsvalget 1997 -Informasjonskampanje
- Sak 37/96 Utredning om konsekvenser forbundet med overgang til større budsjettmessig frihet for Sametinget - Uttalelse
- Sak 38/96 Retningslinjer for næringskombinasjoner
- Sak 39/96 Rovviltforvaltning og erstatningsspørsmål
- Sak 40/96 Samisk kunstmuseum - Utredning
- Sak 41/96 Sammenbinding og utvidelse av Mauken og Blåtind skyte- og øvingsfelt
- Sak 42/96 Fremtidig organisering av Sámi Giellalávdegoddi / Samisk Språknemd
- Sak 43/96 Reguleringsrådet - Ny instruks - Høring
- Sak 44/96 Møteplan for Sametinget 1997
- Sak 45/96 Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
tirsdag 24. september 1996 kl. 09.00 - 12.00	Sak nr. 30/96	3
	Sak nr. 31/96	6
	Sak nr. 32/96	7
tirsdag 24. september 1996 kl. 15.00 - 18.05	Sak nr. 32/96 forts.	9
	Sak nr. 33/96	11
	Sak nr. 34/96	11
onsdag 25. september 1996 kl. 09.00 - 16.00	Likestillingsseminar	
torsdag 26. september 1996 kl. 09.00 - 12.20	Sak nr. 35/96	17
torsdag 26. september 1996 kl. 15.00 - 19.45	Sak nr. 36/96	19
	Sak nr. 37/96	23
	Sak nr. 38/96	27
	Sak nr. 39/96	32
fredag 27. september 1996 kl. 09.00 - 12.40	Sak nr. 40/96	36
	Sak nr. 41/96	40
	Sak nr. 42/96	46
	Sak nr. 43/96	48
fredag 27. september 1996 kl. 13.45 - 15.00	Sak nr. 43/96 forts.	50
	Sak nr. 44/96	51
	Sak nr. 45/96	51

Sign: / EKN

Sak 30/96 Konstituering

Saken påbegynt 24. september 1996 kl. 09.18.

Representanter

Følgende representanter var tilstede ved konstitueringen:

1. Olav Magnar Dikkanen
2. Magnhild Mathisen
3. Berit Ranveig I. Nilssen
4. Steinar Pedersen
5. Marianne Balto Henriksen
6. Hartvik Hansen
7. Ragnhild Nystad
8. Egil Olli
9. Per John Anti vararepr. for John Henrik Eira
10. Ole Henrik Magga
11. Klemet K. Hætta vararepr. for Heaika Skum
- 12.
13. Peder Mathisen
14. Alf Edvard Nystad
15. Jens Petter Olsen
16. Tore Bongo
17. Terje K. Haugen
18. Ingar Eira
19. Mary Mikalsen Trollvik
20. Eilif O. Larsen
21. Geir Tommy Pedersen
22. Arne Mortensen vararepr. for Sven-Roald Nystø
23. Margreta Påve Kristiansen
24. Inger A. Skum
25. Olav Andersen
26. Anders Oskal
27. Ann Mari Thomassen vararepr. for Inger Ann Fossli
28. Noralf Amundsen vararepr. for Magne A. S. Huuva
29. Per Solli
30. Roger Pedersen
31. Ing-Lill Pavall
32. Amund Eriksen
33. Nils O. Nilsen
34. Jarle Jonassen
35. Åsta Vangberg
36. Odd Kappfjell
37. Máret Guhttor
38. Johan Mikkel Sara
- 39.

Sign: SS / EKN

Innvilgede permisjoner

Representant nr 22 Sven-Roald Nystø 24. - 25.09.96.
 Representant nr 32 Amund Eriksen 26.09.96 fra kl. 18.00.
 Representant nr 8 Egil Olli 26.09.96 fra kl. 18.30 til kl. 19.45.
 Representant nr 3 Berit Ranveig I. Nilssen fra kl. 18.50 til kl. 19.45.
 Representant nr 6 Hartvik Hansen 27.09.96.
 Representant nr 19 Mary Mikalsen Trollvik 27.09.96 fra kl. 12.40.
 Representant nr 20 Eilif O. Larsen 27.09.96 fra kl. 12.40.
 Representant nr 23 Margreta Påva Kristiansen 27.09.96 fra kl. 12.40.
 Representant nr 25 Olav Andersen 27.09.96 fra kl. 12.40.
 Representant nr 27 Ann-Mari Thomassen 27.09.96 fra kl. 12.40.
 Representant nr 28 Noralf Amundsen 27.09.96 fra kl. 12.40.
 Representant nr 29 Per Solli 27.09.96 fra kl. 12.40.
 Representant nr 30 Roger Pedersen 27.09.96 fra kl. 12.40.
 Representant nr 33 Nils O. Nilsen 27.09.96 fra kl. 12.40.
 Representant nr 36 Odd Kappfjell 27.09.96 fra kl. 12.40.
 Representant nr 38 Johan Mikkel Sara 27.09.96 fra kl. 12.40.
 Representant nr 39 Birger Nymo 27.09.96 fra kl. 12.40.

Vararepresentanter

Vararepresentant Arne Mortensen for representant 22 Sven-Roald Nystø, 24. - 25.09.96.
 Vararepresentant Birger Nymo, for representant 39 Berit Johnskareng, 25. - 27.09.96.
 Vararepresentant Nils Thomas Utsi, for representant 12 Inger Anne S. Gaup, 26. - 27.09.96.

I. Dokumenter

– Møteinnkalling av 2. september 1996 med innstilling til saksliste.

II. Innleverte forslag

– Møtelederskapets innstilling.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Godkjenning av innkalling: Innkallingen av 2. september 1996 ble enstemmig godkjent.
2. Godkjenning av saksliste: Sakslisten som fulgte innkallingen ble enstemmig godkjent.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Egil Olli, saksordfører	

Sign:SS...../.....EKN.....

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Innkalling med saksliste av 2. september 1996 ble enstemmig godkjent.

Saken ble avsluttet 24. september 1996 kl. 09.25.

Sign: SS / EKN

Møteboksekretær(er): Synnøve Solbakk og Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 56 sider

Sak 31/96 Valg av varamedlem til Møtelederskapet

Saken påbegynt 24. september 1996 kl. 09.25.

I. Dokumenter

- Valgkomiteens innstilling

II. Innleverte forslag

Valgkomiteens innstilling overfor Sametinget:

Berit Ranveig I. Nilssen velges som varamedlem i Møtelederskapet.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Ragnhild Nystad, leder i valgkom.	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Berit Ranveig I. Nilssen er valgt som varamedlem i Møtelederskapet.

Saken avsluttet 24. september kl. 09.27.

Sign: SS...../.....EKN.....

Sak 32/96 Sametingets beretning om virksomheten, herunder referatsaker

Saken påbegynt 24. september 1996 kl. 09.27.

I. Dokumenter

- Sametingsrådets beretning om virksomheten med referatsaker.

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametingsrådets beretning blir tatt til etterretning.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Ole Henrik Magga, saksordfører	
2. Magnhild Mathisen	
3. Ingar Eira	
4. Terje K. Haugen	
5. Hartvik Hansen	
6. Johan Mikkel Sara	
7. Olav Andersen	
8. Jens Petter Olsen	Máret Guhttor Olav Andersen Jens Petter Olsen
9. Geir Tommy Pedersen	Eilif O. Larsen Steinar Pedersen Geir Tommy Pedersen
10. Ragnhild Nystad	Peder Mathisen Johan Mikkel Sara Steinar Pedersen Ragnhild Nystad
11. Magnhild Mathisen	Geir Tommy Pedersen Magnhild Mathisen
12. Olav Magnar Dikkanen	
13. Hartvik Hansen	
14. Ing-Lill Pavall	
15. Máret Guhttor	
16. Ingar Eira	

Sign: SS / EKN

17. Klemet K. Hætta	
18. Alf Edvard Nystad	
19. Amund Eriksen	
20. Ole Henrik Magga, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametingsrådets beretning ble tatt til etterretning.

Saken avsluttet 24. september 1996 kl. 15.45.

Sign:SS...../.....EKI.....

Møteboksekretær(er): Synnøve Solbakk og Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 56 sider

Sak 33/96 Spørsmål til Sametingsrådet i hht. forretningsorden §26

Saken påbegynt 24. september 1996 kl. 15.45.

I. Dokumenter

- Spørsmål fra Peder Mathisen, Senterpartiets sametingsgruppe, mottatt 3.09.96
- Spørsmål fra Hartvik Hansen, Sámejoavku/Samegruppa, mottatt 17.09.93 kl. 09.03

II. Innleverte spørsmål, svar og eventuelle forslag

Spørsmål fra Peder Mathisen, SP's sametingsgruppe:

Det er i det siste blitt stor mediaoppmerksomhet omkring den første samiske prest Andreas Porsanger fra Olderfjord i Porsanger. Han levde fra 1735 til 1780. Andreas Porsanger avla teologiembetseksamen i 1761, og ble ordinert til prest i Varanger i 1761.

Etter oppfordring fra statsstipendiat Edvard Ruud er mitt spørsmål til rådet om Sametinget bør engasjere seg for å få reist en bauta på hans fødested.

Svar fra Sametingsrådet til representant Peder Mathisen, SP's sametingsgruppe:

Sametinget har mottatt henvendelser om å reise minnesmerke over presten Andreas Porsanger. Initiativet er tatt av statsstipendiat Edvard J. Ruud, og flere andre har engasjert seg i saken, blant annet foreninger og lag i Porsanger kommune.

Sametingsrådet har bedt Samisk kirkeråd vurdere saken. Dette innebærer: Om det bør reises et minnesmerke, hvor og av hvem.

Sametingsrådet mener prinsipielt at Sametinget som folkevalgt organ, ikke bør påta seg ansvaret for å reise minnesmerker, med unntak av minnesmerker som gjelder Sametingets egen virksomhet.

Når det gjelder ett eventuelt minnesmerke over presten Andreas Porsanger, vil vi avvente vurderingen fra Samisk kirkeråd. I utgangspunktet ser dette ut til å være en oppgave som må gjennomføres i regi av Den Norske Kirke. Imidlertid kan Sametinget være en pådriver for å få reist minnesmerket.

Spørsmål fra representant Hartvik Hansen, Sámejoavku/Samegruppa:

Utsettelse av jaktstart for rypejakt

Viser til mitt forslag til nye saker 29/11 1995, sak 40/95, vurdering om jaktstart for rypejakt 10. september er forsvarlig med hensyn til rypebestanden. Det er snart ett år siden og jeg kan foreløpig ikke se at Sametingsrådet har gitt signaler om at dette vil bli reist som en ny sak for Sametingets plenum. Etter min vurdering er denne sak av prinsipiell betydning for den samiske befolkning, og at dette må avklares snarest mulig til beste for de som høster av denne ressursen. På bakgrunn av dette mener jeg at det er nødvendig å stille følgende spørsmål om dette.

Anser Sametingsrådet dette som en ikke sak for Sametinget?

Vil Sametingsrådet gjøre noe i denne forbindelse?

Svar fra Sametingsrådet til representant Hartvik Hansen, Sámejoavku / Samegruppa:

Sametingsrådet har som en oppfølging av vedtaket i Sametinget om viltloven i 1991, samme år i sak R 164/91, avgitt høringsuttalelse på jaktider for perioden 1992 - 1995/97. Her har

Sign: SS...../.....EKN.....

rådet konkret foreslått at jakttiden for fjell- og lirype utsettes til 1. oktober i de nordlige deler av landet. Dette med hensyn til eksisterende rypebestand og en mer tilpasset jakttid iht. lokal jakttradisjon.

Sametingsrådet fikk som kjent ikke gjennomslag for dette. Direktoratet for naturforvaltning påpeker senest i brev av 25.07.96, i forbindelse med høring på forskrifter på andre arter (jakttiden for rype er ikke sendt på høring), at det ikke er sannsynlig at jakttiden utvides. DN tar sikte på å videreføre gjeldende jakttider for rype.

For Sametingsrådet er spørsmålet om å endre jakttidene for småvilt fremdeles like aktuell. Rådet kan imidlertid ikke se behovet for å fremme saken for Sametingets plenum på nåværende tidspunkt.

Sametingsrådet vil igjen henvende seg til rette myndigheter for å påpeke ønsket om og behovet for å utsette jaktstarten for småvilt i de nordlige områder.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Peder Mathisen	
2. Ing-Lill Pavall	Peder Mathisen
3. Hartvik Hansen	
4. Alf Edvard Nystad	Hartvik Hansen
	Olav Magnar Dikkanen
	Alf Edvard Nystad
	Klemet K. Hætta
	Per Solli

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Se pkt. III. Votering.

Saken avsluttet 24. september 1996 kl.16.08.

Sign: SS / EKN

Sak 34/96 Kunngjøring av nye saker

Saken påbegynt 24. september kl. 16.10.

I. Dokumenter

1. Eilif O. Larsen, AP's sametingsgruppe: Faste årlige bevilgninger til samiske festivaler

Sametinget ber Sametingsrådet arbeide for å etablere tilskuddsordninger til samiske festivaler, slik at de årlige samiske festivaler kan få økonomiske bevilgninger.

Dette vil være av stor betydning for å sikre det økonomiske fundament for hver enkelt festival, og for å gi rom for en mer offensiv satsing på slik kulturoppbygging.

2. Åsta Vangberg, NSR's sametingsgruppe:

Etablering av faste samiske språkkonsulentstillinger i sør-, lulesamisk og Ofoten/Troms-området.

3. Mary Mikalsen Trollvik, NSR's sametingsgruppe: Utdannings i næringskombinasjoner i den videregående skole

ILO-konvensjonen nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater Del IV. Yrkesopplæring, håndverk og bygdenæringer. Artikkelen 22 presiserer myndighetenes ansvar for å utarbeide regelverk og programmer for spesiell opplæring dersom de generelt opprettede yrkesopplæringsprogrammene ikke er i samsvar med behovene. Artikkelen 23 peker på at håndverk, bygde- og lokalbasert virksomhet, naturalhusholdning og tradisjonell virksomhet for vedkommende folk, som jakt, fiske, fangst og sanking skal anerkjennes som viktige faktorer for å opprettholde kultur, økonomisk bæreevne og utvikling.

Videre står det at når vedkommende folk ber om det, skal rimelig faglig og økonomisk bistand skaffes til veie og at det skal tas hensyn til disse folks tradisjonelle teknologi og kulturelle særtrekk, foruten til bærekraftig og rettferdig utvikling.

Sametingsplanen for perioden 1994-97 har som en målsetting å utvikle et samisk utdannings- og opplæringsystem som bidrar til å formalisere, utvikle og tilpasse kunnskaper, ferdigheter, holdninger, normer og verdier i det samiske samfunn.

Også en rekke offentlige dokumenter påpeker behovet for en egen utdanning i næringskombinasjoner, s.s:

- NOU 1988:42 Næringskombinasjoner i samiske bosettingsområder
- St.melding nr. 28 (1991-92) En bærekraftig reindrift
- St. melding nr. 52 (1992-93) Om norsk samepolitikk
- St.prp. nr. 8 Landbruk i utvikling
- Sametinget 1995: Jordbruksplan for samiske bosettingsområder
- Sametinget 1996: Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder
- KAD 1996: Strategidokument for næringsutvikling i Nord-Norge

8 år er gått siden det offentlig ble fastslått (NOU 1988:42) at næringskombinasjoner har lange tradisjoner og er en nødvendighet for bosetting og virksomhet i de samiske kjerne-områder. Det er på høy tid at et eget utdanningstilbud kan være med på å videreføre tradisjonene.

Det er laget en utredning, etter initiativ av Tana Videregående skole (Landbruksskolen) «Næringskombinasjoner som VK 1 og VK 2 i den vg. skole» med analyse av behovet og begrunnelser for opprettelse av kurs i næringskombinasjoner som VK 1 og VK 2.

Sign:SS...../.....EKN.....

Styret i omstillingsprogrammet har også flere ganger behandlet denne saken og vært positive til tilbud av VK 1 og VK 2 i næringskombinasjoner.

NSRs sametingsgruppe ber Sametingsrådet ta kontakt med KUF for snarest å få oppnevnt et læreplanutvalg for utvikling av læreplan i næringskombinasjoner. Dette må gjøres i samarbeid med Sametinget. Målet må være at videregående opplæring i næringskombinasjoner kan starte opp som et 4-årig forsøksprosjekt innen få år.

4. Geir Tommy Pedersen, NSR's sametingsgruppe: Utmarkskommisjonen for Troms og Nordland

Med hjemmel i lov av 7. juni 1985 nr. 51 er det opprettet en utmarkskommisjon for Nordland og Troms. Kommisjonen, som er en særdomstol, har som oppgave å ordne rettsforholdene mellom staten og private eiere av utmarksområder i Troms og Nordland fylker. Kommisjonen har myndighet til ved dom å fastslå

- om staten er eier av grunnareale eller ikke
- å fastsette grenser mellom statens grunnarealer og tilstøtende grunnarealer
- å fastslå om bruksrettigheter, herunder allmenningsretter, er til eller ikke på statens grunnarealer, og i tilfelle hvem som har bruksrett.

Statens rolle som «grunneier» er omstridt, og oppfattes som en «tilsnikelse» av rettigheter på bekostning av de samiske interesser.

De områder som Utmarkskommisjonen behandler berører tradisjonelle samiske bosetningsområder. Sametinget har gjort oppmerksom på konfliktgraden som kan oppstå mellom samiske interesser og staten og andre private interesser.

Justisdep. har etter initiativ fra Sametinget etablert et forskningsprosjekt vedrørende samiske sedvaner. Det er grunn til å anta at denne utredningen vil kaste lys over forhold knyttet til de områder som Utmarkskommisjonen behandler. Også Samerettsutvalget vil bringe fram materiale som kan ha betydning for disse feltene.

Sametinget har ved en rekke vedtak bedt om at Utmarkskommisjonens arbeid stilles i bero, nå senest ved behandlingen av Læigasfeltet i Troms, sak R 51/96. Statsråd Gunnar Berge forsikrer i brev av 05.08.96 til Sametinget:

«På bakgrunn av Sametingets henvendelse vil Regjeringen, så langt det er mulig, prioritere saker for kommisjonen med minst mulig konfliktpotensiale i forhold til samiske interesser.»

Til tross for gjentatte protester fra samisk side, siden Utmarkskommisjonen ble opprettet og frem til i dag, blir de samiske interesser ikke hørt i tilstrekkelig grad. Arbeidet med Utmarkskommisjonen forstetter, men staten ønsker på ingen måte å ivareta de samiske interesser i saken, eller komme disse i møte. Dette kommer klart frem i stevningen til Kommisjonen i Læigasfeltet, der det heter:

«På statens grunn innenfor tvistefeltet hviler det ikke bruksrettigheter på grunnlag av allmenningsrett, hevd eller alders tids bruk, til annet enn beite.»

Å ivareta de samiske interesser i de ulike felt er overlatt til den enkelte grunneier og enkeltindivider i området. Dette sier seg selv som en umulighet, all den tid et utvalg som Samerettsutvalget bestående av personer med kjennskap til samiske kultur og samfunn, ikke har klart dette arbeid i løpet av fjorten år, og dette arbeidet er ennå ikke ferdigstilt.

Mot en mektig motstander som er staten i dette tilfellet, blir de samiske interesser overlatt til bondelagsadvokaten. Bondelagsadvokaten skal forsvare grunneiernes interesser, private

Sign: SS / EKN

interesser, alminnelige bruksrettigheter m.m., og i tillegg altså samiske rettigheter. Disse forskjellige interessene kan være av motstående karakter, noe som skaper konflikter mellom ulike parter, hvis interesser kan være vanskelig for en enkelt advokat å prosedere på. Det viste seg da også vanskelig i Tysfjordfeltet og nå senest i Læigasfeltet.

I henhold til artikkel 12 i ILO-konvensjonen skal staten bidra til at saker kan reises for domstolene, når vi anser at samiske rettigheter er misbrukt. På bakgrunn av at samiske sedvaner og rettsoppfatninger ikke er nedskrevet, er det avgjørende viktig å kunne foreta forberedende arbeid med innhenting av informasjon før sak kan reises for domstolene. Tidligere offentlig rettspraksis har systematisk oversett samiske sedvaner og rettigheter, i tråd med et nasjonal-statlig lov- og regelverk som er bygd opp etter politiske assimilasjonsmålsetninger i landet.

Det er av avgjørende viktighet at samiske interesser er representert i de forberedende arbeid og møter. Dette for å sikre kjennskap til at det eksisterer samiske rettigheter i de ulike felt og at samiske rettigheter kan påberopes av de ulike parter.

På kort sikt vil det være viktig at Utmarkskommisjonen innstiller behandlingen av Læigasfeltet inntil de uttalelser Sametinget er kommet med, er imøtekommet. Det er viktig å sikre de samiske interessene en minste grad av rettsvern. I det videre arbeidet i Utmarkskommisjonen må det snarest oppnevnes en støttegruppe som kan bistå de samiske interessene i forhold til Utmarkskommisjonens arbeid. Gruppen oppnevnes av Sametinget. Gruppas arbeid skal også være å finne fram til en egen prosessfullmektig for de samiske interessene i de ulike felt.

5. Geir Tommy Pedersen, NSR's sametingsgruppe: Forskrifter for bruk i Reisa Nasjonalpark

Forslag til forskrifter for Reisa Nasjonalpark er nå ute til høring med høringsfrist 1. oktober 1996. Forslaget til nye regler vil på mange måter gripe inn i tradisjonell samisk bruk av området. Denne konkrete saken reiser en rekke prinsipielle spørsmål som må avklares. Eksempelvis vil all regulering av tradisjonelle samiske områder sees i lys av samiske rettigheter og samisk næringsutøvelse.

Sametinget har tidligere arrangert et seminar hvor en rekke spørsmål angående nasjonalparker ble drøftet. Sett i disse perspektivene ville det være naturlig for Sametinget både å behandle denne konkrete saken, og arbeide med nasjonalparker på et mer prinsipielt grunnlag.

6. Ragnhild Nystad, NSR's sametingsgruppe: Forsvarets bruk av motorisert kjøretøy i utmarka

Forsvarets storstilte satsing på bruk av tunge terrengsykler (6-hjulinger) på barmark i Finnmark er helt uakseptabelt.

Sametinget er via media blitt kjent med at Forsvarets v/Garnisonen i Porsanger har gått til anskaffelse av ca. 300 6-hjulinger som allerede er tatt i bruk til barmarkskjøring, uten at Sametinget og andre brukere av utmarka har hatt mulighet til å komme fram med synspunkter til denne satsinga. Selv om Forsvaret begrunner sin satsing med at disse kjøretøyene er lettere enn dagens kjøretøy, vil disse sannsynligvis påføre naturen enda mer skade enn noen andre brukere av naturen pr. dags dato gjør. Videre påfører Forsvarets uttalte bruk av motorkjøretøy i utmarka også begrensninger av samisk tradisjonell næringsvksomhet. Disse kjøretøyene er kjappere og lettere og Forsvaret har derfor mulighet til å nå til langt større geografisk område enn annet kjøretøy.

Det er helt uakseptabelt at Forsvaret skal fritt kunne bruke de kjøretøyene de selv måtte ønske, uten at Forsvaret blir pålagt å følge de samme restriksjoner som andre må følge.

NSR's sametingsgruppe ber Sametingsrådet snarest mulig ta kontakt med Forsvaret for å få avklaring i om de er fritatt for å følge vanlige regler, hvordan disse kjøretøyene skal brukes

Sign: SS / EKN

og hvilke konsekvenser disse vil ha for naturen og for samiske næringer som reindrift og utmarksnæringer.

7. Ragnhild Nystad, NSR's sametingsgruppe: Halkavárre og Porsangermoen skyte- og øvingsfelt

Fornyelse av festekontrakten og herunder planer om utvidelse av Halkavárre og Porsangermoen skyte- og øvingsfelt.

Sametinget er kjent med at Garnisonen i Porsanger ved FBT (Forsvarets Bygningstjeneste) er i ferd med å fornye festekontrakten for Halkavárre og Porsangermoen skyte- og øvingsfelt. I samme sammenheng argumenteres det fra FBT's side om utvidelse av feltet etter at øvingsbehov som Garnisonen har idag.

Øvingsfeltet ligger i kjernen av de samiske områder i Finnmark. Pr. d.d. er det strid mellom staten og det samiske samfunnet mht. retten til land og vann i de samiske områdene. De samiske næringer i området driver under marginale forhold. Reindriftsnæringen bespises beiteområder «bit for bit». Det er igang et omfattende omstillingsarbeid innen reindriften i Finnmark. Arbeidsledigheten i de berørte kommunene er meget høy. Feltet er et viktig høstingsområde for sau og bufe. Forsvarets bruk av disse øvingsfeltene innebærer disse en god del negative miljømessige konsekvenser.

NSR's sametingsgruppe ber Sametingsrådet snarest mulig ta kontakt med Forsvaret (FBT) for å bringe klarhet i de eksisterende planene, og for å belyse konsekvenser dette inngrepet vil ha på det samiske samfunnet som helhet og spesielt samiske næringer som f.eks. reindrift og næringskombinasjoner.

8. Hartvik Hansen, Sámejoavku/Samegruppa: Krav fra finske myndigheter om nye forhandlinger om fiskeregler for Tanavassdraget

Samegruppa viser til vårt forslag ved nye saker, saksnr. i journ. 95/1544-5, om «Delegasjon til overenskomst med Finland om fisket i Tanavassdraget».

Vi er blitt informert via media om at finske myndigheter ved Hannele Pokka har krevd nye forhandlinger om fiskereglene for Tanavassdraget. Hovedhensikten er at någjeldende fiskeregler er sterkt kritisert av finske turistfiskere, og det ønskes lempeligere fiskeregler for turistfiskere.

Etter vår oppfatning er dette merkelig siden de nye fiskereglene trådte i kraft foran årets fiskesesong. Det normale er at dette gjennomgås hvert 4. år, men synes ikke å være gjeldende dersom kravet hadde kommet fra Tanavassdragets beboere.

Vår henstilling til Sametingsrådet er å kreve et visst antall plasser i et eventuelt forhandlingsutvalg, eller aller helst be Fylkesmannen i Finnmark om å avvise kravet fra de finske myndigheter da det ikke er fremkommet krav fra lokalt hold om dette. Reglene har kun vært praktisert i en fiskesesong.

9. Roger Pedersen, Sámejoavku/Samegruppa: Oppkjøp av fiskebedrifter m/trålkonsesjon

Vi vil at Sametingsrådet vurderer tiltak og krav overfor myndighetene om å stanse denne uheldige virksomhet.

Vår gruppe er sterkt bekymret på vegne av fjord- og kystbefolkninga med stadig forverring av ressursutviklingen. Vi må ha den nylig vedtatte samiske handlingsplanen for kyst- og fjordområdene sterkt i minne.

Sign: SS...../.....EKM.....

II. Innleverte forslag

Nytt forslag til dokument 9 fra representant Roger Pedersen, Sámejoavku/Samegruppa:

Røkke / RGI's oppkjøp av fiskebedrifter m/trålkonsesjon:

Sametinget bør vurdere tiltak og krav overfor myndighetene om å stanse Røkke/RGI's stormløp mot fiskeressursene i nordområdene. Samiske fiskeri interesser er i stor fare når til og med børsnoterte selskap får eierandeler i en så viktig ressurs som fiskeriene er, blir et være eller ikke være for store deler av kysten.

Sametinget kan ikke akseptere at hele den samiske bosettingsstrukturen blir endret, som følge av kapitalkreftenes frie spill.

Forslag fra Amund Eriksen, Sámejoavku/Samegruppa:

Frist for innlevering av forslag til sak 45/96, utsettes fra torsdag 26.09.96 kl. 16.00 til 27.09.96 kl 09.00.

Møtelederskapet innstilling overfor Sametinget:

Dokument 1 - 3 og 5 - 8 oversendes Sametingsrådet for behandling.

Dokument 4 behandles på dette plenumsmøtet som siste sak, 45/96, fredag 27.09.96. Frist for innlevering av forslag til sak 45/96, utsettes fra torsdag 26.09.96 kl. 16.00 til 27.09.96 kl.09.00.

Dokument 9, nytt forslag fra representant Roger Pedersen, Sámejoavku/Samegruppa, oversendes Sametingsrådet for behandling.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

- Dokument 9, forslag fra representant Roger Pedersen, Sámejoavku/Samegruppa, ble trekt tilbake.

Voteringen ble gjennomført etter følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Eilif O. Larsen	Geir Tommy Pedersen
	Hartvik Hansen
	Geir Tommy Pedersen
	Klemet K. Hætta
	Eilif O. Larsen
2. Åsta Vangberg	Nils O. Nilsen
	Amund Eriksen
	Ann-Mari Thomassen
	Hartvik Hansen
3. Mary Mikalsen Trollvik	Måret Guhttor
	Klemet K. Hætta
4. Geir Tommy Pedersen	Anders Oskal

Sign: ...SS..... / E.K.N.

	Eilif O. Larsen
5. Geir Tommy Pedersen	Klemet K. Hætta
6. Ragnhild Nystad	Hartvik Hansen
	Per John A. Anti
7. Ragnhild Nystad	
8. Hartvik Hansen	Ingar Eira
	Hartvik Hansen
	Máret Guhttor
9. Roger Pedersen	Peder Mathisen
	Steinar Pedersen
	Arne Mortensen
	Eilif O. Larsen
	Amund Eriksen
	Olav Magnar Dikkanen
	Máret Guhttor
	Peder Mathisen
	Roger Pedersen
10. Roger Pedersen	Eilif O. Larsen

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Dokument 4 behandles på dette plenumsmøtet som siste sak, 45/96, fredag 27.09.96.

Dokument 1 - 3 og 5 - 9 oversendes Sametingsrådets for behandling.

Saken avsluttet 24. september 1996 kl. 18.05.

Dokument 9 ble behandlet 26. september 1996 kl. 09.00 - 09.04.

Sign: SS / EKN

Sak 35/96 Sametingets framtidige organisering - drøfting

Saken påbegynt 26. september 1996 kl. 09.05.

I. Dokumenter

- Sametingets framtidige organisering - utvalgets utredning av 09.09.96

II. Innleverte forslag

Forslag 1 fra representant Ingar Eira, SP's sametingsgruppe:

Sametinget tar den fremlagte utredningen til orientering.

Før endelig beslutning fattes, bes administrasjonen foreta en konsekvensutredning for å kartlegge de økonomiske sidene med en omorganisering, både den politiske og den administrative delen. En slik konsekvensutredning bør foretas for samtlige modeller som er foreslått i utredningen.

For at velgerne skal få innflytelse på framtidig organisering av Sametinget, overlater man til det nye Sametinget etter valget 1997 å foreta den endelige beslutningen. Dette skjer på det konstituerende møtet.

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Utvalgets utredning tas til etterretning.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført etter følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble enstemmig oversendt utvalget.
2. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2. Magnhild Mathisen	
3. Ingar Eira	Magnhild Mathisen Jens Petter Olsen Ingar Eira
4. Hartvik Hansen	
5. Steinar Pedersen	Geir Tommy Pedersen Steinar Pedersen
6. Ragnhild Nystad	Steinar Pedersen Ragnhild Nystad
7. Egil Olli Ingar Eira (til forr.orden)	Hartvik Hansen Egil Olli Ingar Eira

Sign: *SS* *EKN*

8. Olav Magnar Dikkanen	Magnhild Mathisen
9. Hartvik Hansen Olav Andersen (til forr.orden)	
10. Olav Andersen	Egil Olli Hartvik Hansen Olav Andersen
11. Ingar Eira	
12. Berit Ranveig I. Nilssen	
13. Sven-Roald Nystø	
14. Steinar Pedersen	
15. Per Solli	
16. Ragnhild Nystad	
17. Amund Eriksen	
18. Magnhild Mathisen	
19. Ingar Eira	
20. Sven-Roald Nystø, saksordfører Ragnhild Nystad (til forr.orden)	Ingar Eira

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Utvalgets utredning tas til etterretning.

Saken avsluttet 26. september 1996 kl. 12.18.

Sign: SS / EKN

Sak 36/96 Sametingsvalget 1997 - Informasjonskampanje

Saken påbegynt 26. september 1996 kl. 15.05.

I. Dokumenter

- Informasjonsstrategi for Sametinget, forslag fra styringsgruppe 5.04.95
- Sametingets informasjonsstrategi, kortversjon
- Valgordningsutvalgets innstilling om reglene for sametingsvalg og gjennomføring av valget
- Handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder 1997 - 2001
- Norsk Gallups undersøkelse desember 1994
- Brev av 5.07.96 fra Likestillingsrådet
- Vårt brev av 12.07.96 til Likestillingsrådet
- Høringsnotat av 1.04.96 fra Kommunal- og arbeidsdep.
- Vårt brev av 26.04.96 til gruppelederne
- Saksfremstilling og vedtak i sak R 63/96 Endringer i valgloven - forslag om innføring av poststemmegivning i Norge - høring

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget vil gjennomføre en informasjonskampanje i forbindelse med og i forkant av sametingsvalget i 1997, valginfo-97. Kampanjen gjennomføres i perioden februar 1997 til samemanntallet lukkes for registrering før valget.

Målet med kampanjen er økt oppslutningen om sametingsvalget gjennom økt oppslutning om samemanntallet. Det er også et mål for Sametinget å få flere kvinner inn på Sametinget.

Delmålet flere kvinner inn på Sametinget, integreres i valginfo-97, samtidig som det søkes gjennomført egne tiltak i samarbeid med aktuelle eksterne samarbeidsparter.

Samiske kyst- og fjordområder utpekes som spesielt satsingsområde for kampanjen.

Strategi

I valginfo-97 vil Sametinget satse på en informasjonskampanje hvor samspill mellom personlig kontakt og oppmerksomhet og informasjon gjennom media vektlegges. Stikkord for Sametingets informasjonsstrategi i kampanjen er dialog og oppmerksomhet.

Tiltak

For å oppfylle målene med kampanjen vil det være nødvendig å gjennomføre tiltak på flere områder. Informasjon før sametingsvalget skal gi faktaopplysninger om manntall, nominasjon og valg. Men den største innsatsen må dreie seg om å få flere samer til å skrive seg inn i samemanntallet og delta i valget. Det satses derfor på tiltak som gir anledning til dialog og kommunikasjon mellom samer og Sametinget, materiell som enkelt fremstiller budskapet i skriftlig form og oppmerksomhet gjennom media omkring sametingsvalget.

Informasjonstiltakene gis følgende prioritering:

Sign: SS / EKN

1. Skjema for registrering i samemantallet
2. Opplæring
3. Sametingets informasjonsblad
4. Informasjonsmøter / stand
5. Brosjyre / plakat
6. TV-spots
7. Annonsekampanje
8. Grønn linje og Internet

Sametinget har få ressurser, både økonomiske og personellmessig, til disposisjon. Det må derfor engasjeres en prosjektleder/kampanjeleder for ett år.

Gjennomføringen av kampanjen betinger at det stilles midler til disposisjon utenom Sametingets ordinære budsjett.

Forslag 1 fra representant Amund Eriksen, Sámejoavku/ Samegruppa:

Nest siste avsnitt, ny setning:

Prosjektlederen utarbeider en plan over de ulike aktiviteter som bl.a inkluderer en fremdriftsplan, budsjettanslag for de ulike prioriteringsområder, satsingsområder og ansvarlig for gjennomføring av aktivitetene. Rapporten legges frem for Sametinget i februar 1997.

Forslag 2 fra representant Jens Petter Olsen, AP's sametingsgruppe:

Nytt pkt. 5 under tiltak:

Ta kontakt med ulike politiske partier, næringsorganisasjoner, arbeidstakerorganisasjoner o.l.

Tillegg siste setning i innstillingen:

Hvis det ikke lykkes å få ekstra midler, må Sametinget omdisponere innenfor eget budsjett.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.
2. Forslag 1 ble enstemmig oversendt Sametingsrådet.
3. Forslag 2 ble forkastet mot 14 stemmer.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Ing-Lill Pavall, saksordfører	
2. Amund Eriksen	
3. Jens Petter Olsen	Olav Andersen Máret Guhttor Ing-Lill Pavall Jens Petter Olsen
4. Ingar Eira	
5. Geir Tommy Pedersen	Jens Petter Olsen Geir Tommy Pedersen
6. Åsta Vangberg	

Sign: SS / EKN

7. Ragnhild Nystad	Ingar Eira Jens Petter Olsen Ranghild Nystad
8. Måret Guhttor	
9. Klemet K. Hætta	
10. Geir Tommy Pedersen	
11. Per Solli	
12. Terje K. Haugen	
13. Amund Eriksen	
14. Ing-Lill Pavall, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget vil gjennomføre en informasjonskampanje i forbindelse med og i forkant av sametingsvalget i 1997, valginfo-97. Kampanjen gjennomføres i perioden februar 1997 til samemanntallet lukkes for registrering før valget.

Målet med kampanjen er økt oppslutningen om sametingsvalget gjennom økt oppslutning om samemanntallet. Det er også et mål for Sametinget å få flere kvinner inn på Sametinget.

Delmålet flere kvinner inn på Sametinget, integreres i valginfo-97, samtidig som det søkes gjennomført egne tiltak i samarbeid med aktuelle eksterne samarbeidsparter.

Samiske kyst- og fjordområder utpekes som spesielt satsingsområde for kampanjen.

Strategi

I valginfo-97 vil Sametinget satse på en informasjonskampanje hvor samspill mellom personlig kontakt og oppmerksomhet og informasjon gjennom media vektlegges. Stikkord for Sametingets informasjonsstrategi i kampanjen er dialog og oppmerksomhet.

Tiltak

For å oppfylle målene med kampanjen vil det være nødvendig å gjennomføre tiltak på flere områder. Informasjon før sametingsvalget skal gi faktaopplysninger om manntall, nominasjon og valg. Men den største innsatsen må dreie seg om å få flere samer til å skrive seg inn i samemanntallet og delta i valget. Det satses derfor på tiltak som gir anledning til dialog og kommunikasjon mellom samer og Sametinget, materiell som enkelt fremstiller budskapet i skriftlig form og oppmerksomhet gjennom media omkring sametingsvalget.

Informasjonstiltakene gis følgende prioritering:

1. Skjema for registrering i samemanntallet
2. Opplæring
3. Sametingets informasjonsblad
4. Informasjonsmøter / stand
5. Brosjyre / plakat
6. TV-spots
7. Annonsekampanje
8. Grønn linje og Internet

Sametinget har få ressurser, både økonomiske og personellmessig, til disposisjon. Det må derfor engasjeres en prosjektleder/kampanjeleder for ett år.

Gjennomføringen av kampanjen betinger at det stilles midler til disposisjon utenom Sametingets ordinære budsjett.

Sign: SS / EKN

Saken avsluttet 26. september kl. 16.40.

Sign: ..SS...../EKN.....

Møteboksekretær(er): Synnøve Solbakk og Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 56 sider

Sak 37/96 Utredning om konsekvenser forbundet med overgang til større budsjettmessig frihet for Sametinget - Uttalelse

Saken påbegynt 26. september 1996 kl. 16.55.

I. Dokumenter

- Konsekvenser forbundet med overgang til større budsjettmessig frihet for Sametinget
- Uttalelse til rapport fra interdepartemental arbeidsgruppe - Sak 12/96 - fra Samisk kulturministeråd, av 08.05.96
- Uttalelse fra Samisk næringsråd - SN 075/96, av 02.07.96
- Uttalelse fra Samisk kulturråd, av 12.07.96
- Uttalelse fra Samisk språkråd, av 12.07.96

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget vil innledningsvis vise til det gode arbeidet som arbeidsgruppen har nedlagt i forbindelse med en eventuell overgang til friere budsjettmessig stilling (rammebudsjettering) for Sametinget.

Denne rapporten er et viktig ledd i den prosessen som kan gi tilfredsstillende forutsetninger for Sametingets virke som representativt og ansvarlig organ for samene. Bakgrunnen som utvalget skisserer er at Sametingets myndighetsområde ikke er fastsatt en gang for alle, men tvert imot kan økes i takt med tingets egen oppfatning og erfaring, i tillegg til det alminnelige samfunnssyn som hersker.

Arbeidsgruppens hovedoppgave var å utrede en eventuell overgang til rammebudsjettering for Sametinget. Rapporten konkluderer med at den beste måten å etablere en friere adgang for Sametinget til å prioritere og disponere over det budsjett Stortinget har vedtatt, er at hele bevilgningen til Sametinget, inkl. lønns- og driftsbudsjettet, stilles til Sametingets disposisjon under en 50 - post. Dette gir Sametinget en friere stilling til å avgjøre hvordan bevilgningen skal fordeles mellom lønns- og driftsmidler og andre tilskudds- og overføringsordninger til den samiske befolkning.

Sametinget er også bekymret for de mulige negative virkninger en overgang til rammebudsjettering kan ha, fordi sentrale myndigheter kan henvise alle budsjettkrav fra samisk side til Sametinget - uten å ta stilling til de behov som ligger bak kravene. Dersom dette blir konsekvensen, vil reformen være et tilbakeskritt. I dag er det ennå svært langt igjen til at det er opprettet ordninger, etablert institusjoner og utdannet fagfolk slik at man kan ha full trygghet for at samisk språk, kultur og samfunnsliv virkelig kan bevares og utvikles. Forutsetningen for å gå om til rammebudsjettering må derfor være følgende:

Det må etableres rutiner slik at Sametinget kan forhandle med sentrale politiske myndigheter om ansvars- og myndighetsfordelingen mellom Sametinget og Regjeringen i forhold til de ressurser som stilles til rådighet.

Det kan ikke understrekes sterkt nok at selv om Sametinget forvalter midler til bevaring og utvikling av samisk kultur betyr det ikke at andre organ sentrale, regionale og lokale kan fraskrive seg ansvar for samisk kultur og samfunnsliv. En slik forhandlingsrett bør forøvrig hjemles i Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold av 1987 på samme måten som det er gjort i den finske loven om etableringen av Sametinget i Finland.

Sign: SS / EKN

Sametinget må gis generell fullmakt til å opprette og inndra sine egne stillinger (jf. bevilgningsreglementets § 10) innenfor den budsjettramme som hvert år fastsettes av Stortinget. Etter at denne fullmakten er gitt Sametinget må det allikevel legges til grunn at de ansatte ved Sametinget fortsatt beholder sine rettigheter og plikter etter tjenestemannsloven. For å motvirke en eventuell uklarhet om de ansattes status foreslår Sametinget at dette tas opp og innarbeides ved revisjon av sameloven. Sametinget vil fortsatt være et forvaltningsorgan og de ansatte bør fortsatt være statstjenestemenn etter en eventuell overgang til rammebudsjettering. Ansettelsesforholdet reguleres av de lover som gjelder generelt for alle arbeidstakere, og omfattes av de lover som gjelder for statstilsatte. De aktuelle lover her er tjenestemannslov, tjenestetvistlov, lov om Statens pensjonskasse og lov om aldersgrense for offentlige tjenestemenn. Av dette følger at de ansatte i Sametinget er omfattet av hovedtariffavtalen i staten og sentrale tariffavtaler.

Justisdepartementet har uttalt at det kan være noe usikkert hvorvidt og eventuelt hvor langt Regjeringen eller departementet har adgang til å delegere myndighet til Sametinget uten grunnlag i lov eller plenarvedtak. De tilskuddsordninger som er delegert til Sametingets forvaltning faller alle under kategorien "av særlig betydning for den samiske kulturs stilling".

Det har siden tingets og samelovens tilblivelse vært en forutsetning at Sametinget skal gis en vesentlig grad av selvråderett og innflytelse i slike spørsmål. Sametinget anbefaler at spørsmålet om en klarere hjemmel for delegasjon av forvaltning av tilskuddsordningene til samiske formål blir tatt opp i forbindelse med revisjon av sameloven.

Når det gjelder statsrådets konstitusjonelle rolle i forhold til Sametinget ved overgang til rammebudsjettering, vil ikke en friere budsjettmessig stilling for Sametinget innebære noen prinsipiell endring i forhold til dagens ansvar for Sametingets bruk av bevilgningene.

Samtidig med at arbeidsgruppen har arbeidet med disse spørsmål, har det skjedd en revisjon av statens økonomireglement, vedtatt Kgl.res. 26. januar 1996. Det nye reglementets § 3.2 som gjelder spesielt for tilskuddsbevilgninger og de utfyllende forskrifter som vil bli utarbeidet, vil måtte bli innarbeidet i de forberedelser som skjer i forhold til en eventuell overgang til rammebudsjettering for Sametinget. Sametinget forutsetter at det ikke vil påløpe spesielle administrative eller økonomiske konsekvenser som følge av denne foreslåtte endringen.

Det vil av praktiske årsaker ikke være mulig å iverksette rammebudsjetteringen før tidligst 1998.

Forslag 1 fra representant Olav Andersen, NSR's sametingsgruppe:

Konklusjon

Sametinget presiserer at forutsetningen for å innføre en ordning med rammebudsjettering for Sametinget må være:

1. Budsjett for Sametinget oppnår et volum som gjør det mulig å dekke de behov som finns i det samiske samfunnet.
2. Det etableres en rett for Sametinget å kunne forhandle med sentrale politiske myndigheter om ansvars- og myndighetsfordelingen mellom Sametinget og Regjeringen i forhold til de ressurser som stilles til rådighet.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sign: SS / EKN

2. Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Ole Henrik Magga, saksordfører	
2. Olav Andersen	
3. Egil Olli	
4. Amund Eriksen	
5. Steinar Pedersen	
6. Olav Andersen	
7. Ingar Eira	
8. Magnhild Mathisen	
9. Ole Henrik Magga, saksordfører	
10. Egil Olli	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget vil innledningsvis vise til det gode arbeidet som arbeidsgruppen har nedlagt i forbindelse med en eventuell overgang til friere budsjettmessig stilling (rammebudsjettering) for Sametinget.

Denne rapporten er et viktig ledd i den prosessen som kan gi tilfredsstillende forutsetninger for Sametingets virke som representativt og ansvarlig organ for samene. Bakgrunnen som utvalget skisserer er at Sametingets myndighetsområde ikke er fastsatt en gang for alle, men tvert imot kan økes i takt med tingets egen oppfatning og erfaring, i tillegg til det alminnelige samfunnssyn som hersker.

Arbeidsgruppens hovedoppgave var å utrede en eventuell overgang til rammebudsjettering for Sametinget. Rapporten konkluderer med at den beste måten å etablere en friere adgang for Sametinget til å prioritere og disponere over det budsjett Stortinget har vedtatt, er at hele bevilgningen til Sametinget, inkl. lønns- og driftsbudsjettet, stilles til Sametingets disposisjon under en 50 - post. Dette gir Sametinget en friere stilling til å avgjøre hvordan bevilgningen skal fordeles mellom lønns- og driftsmidler og andre tilskudds- og overføringsordninger til den samiske befolkning.

Sametinget er også bekymret for de mulige negative virkninger en overgang til rammebudsjettering kan ha, fordi sentrale myndigheter kan henvise alle budsjettkrav fra samisk side til Sametinget - uten å ta stilling til de behov som ligger bak kravene. Dersom dette blir konsekvensen, vil reformen være et tilbakeskritt. I dag er det ennå svært langt igjen til at det er opprettet ordninger, etablert institusjoner og utdannet fagfolk slik at man kan ha full trygghet for at samisk språk, kultur og samfunnsliv virkelig kan bevares og utvikles. Forutsetningen for å gå om til rammebudsjettering må derfor være følgende:

Det må etableres rutiner slik at Sametinget kan forhandle med sentrale politiske myndigheter om ansvars- og myndighetsfordelingen mellom Sametinget og Regjeringen i forhold til de ressurser som stilles til rådighet.

Det kan ikke understrekes sterkt nok at selv om Sametinget forvalter midler til bevaring og utvikling av samisk kultur betyr det ikke at andre organ sentrale, regionale og lokale kan fraskrive seg ansvar for samisk kultur og samfunnsliv. En slik forhandlingsrett bør forøvrig

Sign: SS...../.....EK^N.....

hjemles i Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold av 1987 på samme måten som det er gjort i den finske loven om etableringen av Sametinget i Finland.

Sametinget må gis generell fullmakt til å opprette og inndra sine egne stillinger (jf. bevilgningsreglementets § 10) innenfor den budsjetttramme som hvert år fastsettes av Stortinget. Etter at denne fullmakten er gitt Sametinget må det allikevel legges til grunn at de ansatte ved Sametinget fortsatt beholder sine rettigheter og plikter etter tjenestemannsloven. For å motvirke en eventuell uklarhet om de ansattes status foreslår Sametinget at dette tas opp og innarbeides ved revisjon av sameloven. Sametinget vil fortsatt være et forvaltningsorgan og de ansatte bør fortsatt være statstjenestemenn etter en eventuell overgang til rammebudsjettering. Ansettelsesforholdet reguleres av de lover som gjelder generelt for alle arbeidstakere, og omfattes av de lover som gjelder for statstilsatte. De aktuelle lover her er tjenestemannslov, tjenestetvistlov, lov om Statens pensjonskasse og lov om aldersgrense for offentlige tjenestemenn. Av dette følger at de ansatte i Sametinget er omfattet av hovedtariffavtalen i staten og sentrale tariffavtaler.

Justisdepartementet har uttalt at det kan være noe usikkert hvorvidt og eventuelt hvor langt Regjeringen eller departementet har adgang til å delegere myndighet til Sametinget uten grunnlag i lov eller plenarvedtak. De tilskuddsordninger som er delegert til Sametingets forvaltning faller alle under kategorien "av særlig betydning for den samiske kulturs stilling".

Det har siden tingets og samelovens tilblivelse vært en forutsetning at Sametinget skal gis en vesentlig grad av selvråderett og innflytelse i slike spørsmål. Sametinget anbefaler at spørsmålet om en klarere hjemmel for delegasjon av forvaltning av tilskuddsordningene til samiske formål blir tatt opp i forbindelse med revisjon av sameloven.

Når det gjelder statsrådets konstitusjonelle rolle i forhold til Sametinget ved overgang til rammebudsjettering, vil ikke en friere budsjettmessig stilling for Sametinget innebære noen prinsipiell endring i forhold til dagens ansvar for Sametingets bruk av bevilgningene.

Samtidig med at arbeidsgruppen har arbeidet med disse spørsmål, har det skjedd en revisjon av statens økonomireglement, vedtatt Kgl.res. 26. januar 1996. Det nye reglementets § 3.2 som gjelder spesielt for tilskuddsbevilgninger og de utfyllende forskrifter som vil bli utarbeidet, vil måtte bli innarbeidet i de forberedelser som skjer i forhold til en eventuell overgang til rammebudsjettering for Sametinget. Sametinget forutsetter at det ikke vil påløpe spesielle administrative eller økonomiske konsekvenser som følge av denne foreslåtte endringen.

Det vil av praktiske årsaker ikke være mulig å iverksette rammebudsjetteringen før tidligst 1998.

Konklusjon

Sametinget presiserer at forutsetningen for å innføre en ordning med rammebudsjettering for Sametinget må være:

1. Budsjett for Sametinget oppnår et volum som gjør det mulig å dekke de behov som finns i det samiske samfunnet.
2. Det etableres en rett for Sametinget å kunne forhandle med sentrale politiske myndigheter om ansvars- og myndighetsfordelingen mellom Sametinget og Regjeringen i forhold til de ressurser som stilles til rådighet.

Saken avsluttet 26. september 1996 kl. 17.35.

Sign: SS...../.....EKM.....

Sak 38/96 Retningslinjer for næringskombinasjoner

Saken påbegynt 26. september 1996 kl. 17.35.

I. Dokumenter

- Sametingets vedtak i sak 8/95
- Saksfremstilling og utskrift av møtebok i Samisk næringsråds sak SN 145/95
- Sametingsrådets høringsbrev av 10. - 13.01.96 med utkast til retningslinjer
- Høringsuttalelser

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget legger med dette frem retningslinjer for en permanent støtteordning til næringskombinasjoner.

(Sametingsrådets forslag av 02.09.96)

RETNINGSLINJER FOR STØTTE TIL NÆRINGSKOMBINASJONER

Fastsatt av Sametinget ...

Formål

Støtteordningene har som formål å sikre sysselsettingen og inntektsgrunnlaget for de som driver med næringskombinasjoner.

1. DRIFTSTILSKUDDSORDNING

1.1. Målgrupper

Målgrupper for ordningen er utøvere som kombinerer duodji, utmarksnæring, fiske, jordbruk og reindrift. Målgruppen skal ha sitt utkomme fra minst to av disse næringene. Det dispenseres fra dette kravet for duodji og utmarksnæring.

Tilskuddsordningen omfatter selvstendig næringsdrivende og enkeltmannsforetak.

1.2. Omsetning

For hvert av komponentene må omsetningen være mellom kr 25.000,- og kr. 75.000,-. De totale lønnsinntekter utenom duodji og utmarksnæring skal ikke utgjøre mer enn kr.120.000,-. De totale lønnsinntekter utenom fiske, jordbruk og reindrift skal ikke utgjøre mer enn kr. 60.000,-.

Når duodji eller utmarksnæring kombineres med en av de tre andre primærnæringene, skal ikke de totale lønnsinntekter overstige kr. 120.000,-.

Med begrepet omsetning forstås brutto omsetning fratrukket merverdiavgift og offentlige tilskudd. Omsetningen skal dokumenteres av godkjente omsetningsledd så som mottaksanlegg og husflidssentraler. Omsetning utenom disse leddene kan godkjennes hvis søkeren kan fremlegge revidert regnskap. Omsetningsbeløpene skal fremgå av likningsdokumentene.

Det skal gjøres fratrukk for frakttilskudd i utmarksnæring ved beregning av driftstilskudd.

Søkere skal være registrert i merverdiavgiftsmantallet.

Sign: SS / EKN

1.3. Virkemidler

Driftstilskuddet kan gis til søkere som kommer inn under målgruppen, og kan dokumentere omsetning etter punkt 1.2. Tilskuddet er fastsatt til 50 % av omsetningen fra kombinasjonsnæringene og maksimalt kr. 50.000,- pr år.

2. UTVIKLINGSTILSKUDD TIL FREMME AV KOMBINASJONSNÆRINGER

2.1. Etablererstipend

Samisk næringsråd kan gi tilsagn om etablererstipend i forbindelse med utvikling av en forretningsidé til en bedriftsplan for næringskombinasjonsdrift. Stipendet begrenses til 1 år.

2.2. Utnyttelse av utmarksressurser

Samisk næringsråd kan gi tilsagn om støtte til tiltak for å utnytte utmarksressurser for næringsvirksomhet. Det forutsettes at slike tiltak skjer som ledd i planlagt næringsutøvelse, og at bruken av utmarksressurser for fremtidig næringsutøvelse er forhåndsklarert i størst mulig utstrekning.

2.3. Kompetanseoppbygging

Samisk næringsråd kan gi tilsagn om støtte til kompetansehevende- og rekrutteringstiltak innen duodji, utmarksnæring, jordbruk, fiske og reindrift. Tiltak for kompetanseheving og opplæring innenfor det ordinære utdanningssystemet skal ikke gis støtte.

3. GENERELT FOR BEGGE ORDNINGENE

3.1. Virkeområde

Virkeområdet for drifts- og utviklingstilskuddsordningen er identisk med virkeområdet for Samisk utviklingsfond.

3.2. Forvaltning

Ordningen med drifts- og utviklingstilskudd forvaltes etter de retningslinjer som gjelder for behandling av saker i Samisk næringsråd.

3.3. Endring av retningslinjene

Sametinget kan endre retningslinjene.

3.4. Evaluering

Ordningen evalueres etter tre år.

3.5. Ikrafttredelse

Disse retningslinjene trer i kraft den 01.01.97.

Forslag 1 fra representant Hartvik Hansen, Sámejoavku/Samegruppa:

1.1. Tilskuddsordningen omfatter selvstendige næringsdrivende, enkeltmannsforetak, og utmarkslag kan og komme i betraktning.

1.2 For hver av komponentene må omsetningen være mellom kr. 10.000 og 80.000. De totale lønnsinntekter utenom duodji og utmarksnæring skal ikke utgjøre mer enn kr. 150.000. De totale lønnsinntekter utenom fiske, jordbruk og reindrift skal ikke utgjøre mer enn kr. 80.000.

2.2 Samisk næringsråd kan i spesielle tilfeller gi tilsagn om støtte til tradisjonell utmarksutøvelse jfr. ILO-konv. 169 artikkel 23. Det siktes her til kulturbasert utmarksutøvelse som

Sign: SS...../.....EKN.....

gir inntekt og tilskudd til husholdet. Det forventes at slike tiltak skjer som ledd i tradisjonell utmarksutøvelse eller utmarksnæring, og at bruken av utmarksressurser for fortsatt utmarksutøvelse etter samisk sedvanerett i størst mulig grad.

Forslag 2 fra representant Ingar Eira, SP's sametingsgruppe:

Endring av rådets innstilling:

1.1 Målgrupper

Målgrupper for ordningen er utøvere som kombinerer duodji, utmarksnæring, fiske, jordbruk og reindrift, og eventuelt med annen virksomhet. Annen virksomhet må dog ikke utgjøre mer enn 50% av toltalvirksomheten.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

– Forslag 2 ble trekt tilbake.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble forkastet mot 5 stemmer.
2. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Alf Nystad, saksordfører	
2. Eilif O. Larsen	
3. Hartvik Hansen	
4. Ingar Eira	Måret Guhttor
5. Berit Ranveig I. Nilssen	
6. Klemet K. Hætta	
7. Anders Oskal	
8. Marianne Balto Henriksen	
9. Ingar Eira	
10. Olav Magnar Dikkanen	
11. Eilif O. Larsen	
12. Margreta Påve Kristiansen	
13. Alf Edvard Nystad, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget legger med dette frem retningslinjer for en permanent støtteordning til næringskombinasjoner.

RETNINGSLINJER FOR STØTTE TIL NÆRINGSKOMBINASJONER

Fastsatt av Sametinget 26. september 1996.

Formål

Sign: *SS*...../.....*EKN*.....

Støtteordningene har som formål å sikre sysselsettingen og inntektsgrunnlaget for de som driver med næringskombinasjoner.

1. DRIFTSTILSKUDDSORDNING

1.1. Målgrupper

Målgrupper for ordningen er utøvere som kombinerer duodji, utmarksnæring, fiske, jordbruk og reindrift. Målgruppen skal ha sitt utkomme fra minst to av disse næringene. Det dispenseres fra dette kravet for duodji og utmarksnæring.

Tilskuddsordningen omfatter selvstendig næringsdrivende og enkeltmannsforetak.

1.2. Omsetning

For hvert av komponentene må omsetningen være mellom kr. 25.000,- og kr. 75.000,-. De totale lønnsinntekter utenom duodji og utmarksnæring skal ikke utgjøre mer enn kr.120.000,-. De totale lønnsinntekter utenom fiske, jordbruk og reindrift skal ikke utgjøre mer enn kr. 60.000,-.

Når duodji eller utmarksnæring kombineres med en av de tre andre primærnæringene, skal ikke de totale lønnsinntekter overstige kr. 120.000,-.

Med begrepet omsetning forstås brutto omsetning fratrukket merverdiavgift og offentlige tilskudd. Omsetningen skal dokumenteres av godkjente omsetningsledd så som mottaksanlegg og husflidssentraler. Omsetning utenom disse leddene kan godkjennes hvis søkeren kan fremlegge revidert regnskap. Omsetningsbeløpene skal fremgå av likningsdokumentene.

Det skal gjøres fratrukk for frakttilskudd i utmarksnæring ved beregning av driftstilskudd.

Søkere skal være registrert i merverdiavgiftsmantallet.

1.3. Virkemidler

Driftstilskuddet kan gis til søkere som kommer inn under målgruppen, og kan dokumentere omsetning etter punkt 1.2. Tilskuddet er fastsatt til 50 % av omsetningen fra kombinasjonsnæringene og maksimalt kr. 50.000,- pr. år.

2. UTVIKLINGSTILSKUDD TIL FREMME AV KOMBINASJONSNÆRINGER

2.1. Etablererstipend

Samisk næringsråd kan gi tilsagn om etablererstipend i forbindelse med utvikling av en forretningsidé til en bedriftsplan for næringskombinasjonsdrift. Stipendet begrenses til 1 år.

2.2. Utnyttelse av utmarksressurser

Samisk næringsråd kan gi tilsagn om støtte til tiltak for å utnytte utmarksressurser for næringsvirksomhet. Det forutsettes at slike tiltak skjer som ledd i planlagt næringsutøvelse, og at bruken av utmarksressurser for fremtidig næringsutøvelse er forhåndsklarert i størst mulig utstrekning.

2.3. Kompetanseoppbygging

Samisk næringsråd kan gi tilsagn om støtte til kompetansehevende- og rekrutteringstiltak innen duodji, utmarksnæring, jordbruk, fiske og reindrift. Tiltak for kompetanseheving og opplæring innenfor det ordinære utdanningssystemet skal ikke gis støtte.

Sign: SS / EKM

3. GENERELT FOR BEGGE ORDNINGENE

3.1. Virkeområde

Virkeområdet for drifts- og utviklingstilskuddsordningen er identisk med virkeområdet for Samisk utviklingsfond.

3.2. Forvaltning

Ordningen med drifts- og utviklingstilskudd forvaltes etter de retningslinjer som gjelder for behandling av saker i Samisk næringsråd.

3.3. Endring av retningslinjene

Sametinget kan endre retningslinjene.

3.4. Evaluering

Ordningen evalueres etter tre år.

3.5. Ikrafttredelse

Disse retningslinjene trer i kraft den 01.01.97.

Saken avsluttet 26. september 1996 kl. 18.48.

Sign: SS...../ EKN.....

Sak 39/96 Rovviltforvaltning og erstatningsspørsmål

Saken påbegynt 26. september 1996 kl. 18.50.

I. Dokumenter

- Høringsbrev fra Miljøverndepartementet av 13. 05.96 - regler for erstatning for rovviltskader på tamrein
- Landsmøtevedtak i Norske Reindriftssamers Landsforbund 1996 - om rovdyrforvaltningen
- Uttalelse fra Norske Reindriftssamers Landsforbund - om regler for erstatning for rovviltskader på tamrein av 21.08.96, m/vedlegg; høringsuttalelser
- Brev fra Arbeiderpartiets Sametingsgruppe av 16.11.93
- Perspektiver på rovdyr, ressurser og utmarksnæringer i dagens- og framtidens Norge, Utdrag kap. 10 Oppsummering, Universitetet i Oslo 1995

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget er selvsagt inneforstått med at det sikres en variert fauna som en naturlig del av et helhetlig og rikt økologisk mangfold. Tinget har derfor forståelse for at forholdene legges tilrette for en viss bestand av rovdyr også i samiske områder.

Imidlertid vil Sametinget meget sterkt påpeke behovet for en forvaltning som sikrer og verner grunnlaget for husdyr- og tamreindrift. I samiske områder må derfor rovdyrbestanden holdes på et nivå slik at de ikke blir en trussel for samiske næringsinteresser og dermed en trussel for samiske lokalsamfunn i sin helhet.

Det må også være et mål å komme frem til erstatningsendring som ikke bidrar til å henge ut reineiere på den måten det altfor ofte skjer i dag.

Ved forvaltningen av de store rovdyr er det naturlig å se hele det samiske område under ett, både på norsk, svensk og finsk side. Sametinget vil ta opp dette med Sametingene i Sverige og Finland for komme frem til en felles strategi.

For å sikre en seriøs og sikker drift, samt rimelig økonomisk utkomme, er husdyrhold og reindrift avhengig av trygge rammevilkår over tid. Som annen næringsvirksomhet har disse næringene behov for stabile forhold og en betydelig grad av forutsigbarhet for sin virksomhet. En varierende og økende rovviltbestand medfører sterk ustabilitet i næringene og manglende muligheter for fremtidig planlegging og utvikling. Skal en viss rovdyrbestand opprettholdes i samiske områder, må derfor vilkårene for primærnæringene sikres økonomisk. I dette ligger det rettferdige og tilfredsstillende erstatningsordninger for rovviltskader på husdyr og tamrein. Ordningene må omfatte rask økonomisk kompensasjon og et minimum av byråkrati i forbindelse med utbetaling av erstatningen.

Det er viktig at det utarbeides en Forvaltningsplan og regulering av de ulike rovviltartenen for å sikre stabilitet og forutsigbarhet for de samiske næringer.

Når det gjelder erstatningsordninger for rovviltskader på tamrein, ser Sametinget forslaget om at det skal ytes erstatning for sannsynliggjorte skader som et betydelig skritt i riktig retning. Dette vil bidra til at eierne oppnår større grad av erstatning for de reelle tap som rovvilt skaper.

Sametinget er positiv til at avgjørelsesmyndigheten i erstatningssakene delegeres fra Direktoratet for naturforvaltning til fylkesmennene hvis dette bidrar til en raskere og smidigere saksgang ved utbetaling av erstatningen.

Sign: SS...../..... EKN

Det er også viktig at det innføres ulempeskompensasjon for omkostninger, ulemper og følgeskader som står i direkte årssakssammenheng til skader på tamrein.

Ettersom regler for erstatning ikke gies med hjemmel i lov er det heller ingen forskrift som regulerer dette. Erstatningens størrelse vil til enhver tid være avhengig av budsjettbehandlingen i Stortinget. Sametinget ser derfor behovet for å lovfeste et regelverk om erstatning for rovviltskader for å sikre årevise utbetalinger.

Forøvrig er det viktig at det etter en tid foretas en evaluering av erstatningsordningen og rovdyrforvaltningen som helhet.

Forslag 1 fra representant Ingar Eira, SP's sametingsgruppe:

Endringer av rådets innstilling 3. avsnitt. Avsnittet endres til:

"Det må også være et mål å komme frem til erstatningsendring som ikke bidrar til å henge ut næringsutøvere som reineiere og sauebønder på den uheldige måten som det altfor ofte skjer i dag."

7. avsnitt. I første setning, etter ordet "tamrein" føyes det til før komma, "og bufe".

9. avsnitt. I siste setning, før siste punktum føyes det til "og bufe".

Forslag 2 fra representant Hartvik Hansen, Sámejoavku/Samegruppa:

1. avsnitt 2. setning:

Tinget har derfor forståelse for at forholdene tilpasses slik at det aksepteres en viss naturlig rovdyrbestand også i samiske områder.

(en ny setning tilpasses)

Sametinget er av den oppfatning at bestanden av enkelte rovdyrarter som bl.a jerv og gaupe er for stort i enkelte områder i dag. Bestanden må reguleres til det nivå som kan være en akseptabel maksimum tålegrense som næringa kan godta.

Forslag 3, fellesforslag fra NSR's og SP's sametingsgrupper, fremmet av representant Jarle Jonassen:

Nytt avsnitt 7:

Revisjon av erstatningsordningen for rovdyrskade hva angår tamrein, synliggjør at erstatningsordningen for tap av beitende bufe også krever en gjennomgang og revisjon.

III. Votering

Av 39 representanter var 36 tilstede.

– Forslag 1, avsnitt 7 og 9, ble trekt tilbake.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 2 ble enstemmig vedtatt.
2. Forslag 1, avsnitt 3, ble enstemmig vedtatt.
3. Forslag 3 ble enstemmig vedtatt.
4. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

Sign: SS...../.....ERN.....

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Jarle Jonassen, saksordfører	
2. Margreta Påve Kristiansen	
3. Hartvik Hansen	
4. Ingar Eira	
5. Per John A. Anti	
6. Inger A. Skum	
7. Anders Oskal	
8. Ing-Lill Pavall	
9. Ragnhild Nystad	
10. Marianne Balto Henriksen	
11. Olav Magnar Dikkanen	
12. Tore Bongo	
13. Jarle Jonassen, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget er selvsagt inneforstått med at det sikres en variert fauna som en naturlig del av et helhetlig og rikt økologisk mangfold. Tinget har derfor forståelse for at forholdene tilpasses slik at det aksepteres en viss naturlig rovdyrbestand også i samiske områder.

Sametinget er imidlertid av den oppfatning at bestanden av enkelte rovdyrarter som bl.a jerv og gaupe er for stort i enkelte områder i dag. Bestanden må reguleres til det nivå som kan være en akseptabel maksimum tålegrense som næringa kan godta.

Imidlertid vil Sametinget meget sterkt påpeke behovet for en forvaltning som sikrer og verner grunnlaget for husdyr- og tamreindrift. I samiske områder må derfor rovdyrbestanden holdes på et nivå slik at de ikke blir en trussel for samiske næringsinteresser og dermed en trussel for samiske lokalsamfunn i sin helhet.

Det må også være et mål å komme frem til erstatningsendring som ikke bidrar til å henge ut næringsutøvere som reineiere og sauebønder på den uheldige måten som det altfor ofte skjer i dag.

Ved forvaltningen av de store rovdyr er det naturlig å se hele det samiske område under ett, både på norsk, svensk og finsk side. Sametinget vil ta opp dette med Sametingene i Sverige og Finland for komme frem til en felles strategi.

For å sikre en seriøs og sikker drift, samt rimelig økonomisk utkomme, er husdyrhold og reindrift avhengig av trygge rammevilkår over tid. Som annen næringsvirksomhet har disse næringene behov for stabile forhold og en betydelig grad av forutsigbarhet for sin virksomhet. En varierende og økende roviltbestand medfører sterk ustabilitet i næringene og manglende muligheter for fremtidig planlegging og utvikling. Skal en viss rovdyrbestand opprettholdes i samiske områder, må derfor vilkårene for primærnæringene sikres økonomisk. I dette ligger det rettferdige og tilfredsstillende erstatningsordninger for rovviltskader på husdyr og tamrein. Ordningene må omfatte rask økonomisk kompensasjon og et minimum av byråkrati i forbindelse med utbetaling av erstatningen.

Det er viktig at det utarbeides en Forvaltningsplan og regulering av de ulike roviltartenen for å sikre stabilitet og forutsigbarhet for de samiske næringer.

Revisjon av erstatningsordningen for rovdyrskade hva angår tamrein, synliggjør at erstatningsordningen for tap av beitende bufe også krever en gjennomgang og revisjon.

Sign: SS...../EKN

Når det gjelder erstatningsordninger for rovviltskader på tamrein, ser Sametinget forslaget om at det skal ytes erstatning for sannsynliggjorte skader som et betydelig skritt i riktig retning. Dette vil bidra til at eierne oppnår større grad av erstatning for de reelle tap som rovvilt skaper.

Sametinget er positiv til at avgjørelsesmyndigheten i erstatningssakene delegeres fra Direktoratet for naturforvaltning til fylkesmennene hvis dette bidrar til en raskere og smidigere saksgang ved utbetaling av erstatningen.

Det er også viktig at det innføres ulempeskompensasjon for omkostninger, ulemper og følgeskader som står i direkte årssakssammenheng til skader på tamrein.

Ettersom regler for erstatning ikke gies med hjemmel i lov er det heller ingen forskrift som regulerer dette. Erstatningens størrelse vil til enhver tid være avhengig av budsjettbehandlingen i Stortinget. Sametinget ser derfor behovet for å lovfeste et regelverk om erstatning for rovviltskader for å sikre årvise utbetalinger.

Forøvrig er det viktig at det etter en tid foretas en evaluering av erstatningsordningen og rovdyrforvaltningen som helhet.

Saken avsluttet 26. september 1996 kl. 19.45.

Sign: *SS*...../.....*ELN*.....

Sak 40/96 Samisk kunstmuseum - utredning

Saken påbegynt 27. september 1996 kl. 09.05.

I. Dokumenter

- Utredning fra Sámi Dáiddačehpiid Searvi 31.03.96
- Brev av 7.04.95 fra Sámi Dáiddačehpiid Searvi med årsmøteuttalelse
- Brev av 28.03.96 fra Sámi Dáiddačehpiid Searvi med årsmøteuttalelse
- Vedtak i sak R 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus
- Interreg II North Calotte Region 1995 - 1999, European Commission
- Vårt brev av 12.07.96 til SVD-DSS og Sámiid Dáiddačehpiid Searvi...
- Brev av 13.08.96 fra SVD-DSS

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Innledning

For Sametinget er det viktig å gjøre samisk billedkunst og kunsthåndverk tilgjengelig for publikum. Med å etablere en fast samling av samisk kunst vil det samtidig også høyne statusen for kunstarten.

Sametinget støtter forslaget om å etablere en samling av samisk billedkunst og duodji / kunsthåndverk organisert som kunstmuseal virksomhet. Sametinget anser det som viktig å tilgjengeliggjøre samisk kunst i organisert, museal form for publikum, med den målsetting å øke interessen for og kunnskapen om kunst både innenfor og utenfor det samiske samfunnet. Regjeringen har også sett betydningen av å styrke formidlingen av samisk kunst til den samiske befolkningen, St.meld. 61 1991-92 Kultur i tiden:

"Det samiske samfunnet har længe ønsket seg et samisk kunstmuseum. Basis for dette museet vil være de innkjøp Norsk kulturråd har foretatt opp gjennom 1980-årene. Et samarbeid med De Samiske Samlinger i Karasjok, som også har kjøpt inn samtidskunst de siste årene, synes naturlig." (s. 21)

"....Formspråket i moderne samisk billedkunst kan virke ukjent og vanskelig tilgjengelig. De vanskelige distribusjonsforholdene i et stort geografisk område med spredt bosetting kan også skape problemer. I det samiske miljøet må en derfor legge inn nye, kanskje andre, tiltak for at de kunstneriske uttrykksformer skal nå frem til et bredt publikum. Departementet vil støtte tiltak som særlig går på formidling av samisk kunst til den samiske befolkningen..." (s.232)

Status

Sametinget har i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus, definert Samisk kunstmuseum som en nasjonal samisk kulturinstitusjon. I mandatet for utredningen om Samisk kunstmuseum, er utvalget bedt om å se på behovet for en institusjon på nordisk basis som kan ta vare på den innkjøpte kunst. En slik institusjon på nordisk nivå vil få status som nasjonal samisk kulturinstitusjon, ikke bare i Norge, men i hele Sápmi.

Organisering

Det er viktig å etablere en samisk kunstsamling med den eksisterende samlingen på 600 kunstverk som begynnelsen til en fast samling. I det videre arbeidet med å komplettere samlingen er det viktig å bygge opp en samling av kunst fra hele det samiske området.

Sametinget har i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus, vedtatt følgende:

Sign: SS / EKN

"I kulturhusplanen er også Sámi Dáiddamusea / Samisk kunstmuseum definert som en nasjonal samisk kulturinstitusjon. Sametinget har ingen merknader til dette da det er en viktig nasjonal samisk oppgave å ha en samling av samisk billedkunst og kunsthåndverk som gjøres tilgjengelig for publikum. Sametinget har imidlertid betenkeligheter med å opprette nye institusjoner når oppgaver og funksjoner så klart som i dette tilfellet, kan inngå som del av en allerede eksisterende institusjon. Etter Sametingets vurdering kan oppgavene i det planlagte kunstmuseet helt inngå i SVD-DSS's virksomhet. Dette betinger imidlertid en kraftig opprusting av SVD-DSS, og endringer i institusjonens mål og vedtekter, men slik at det faglige ansvaret og de faglige funksjonene mellom Sámi Dáiddamusea / Samisk kunstmuseum og SVD-DSS holdes adskilt."

I tråd med tingets vedtak og med bakgrunn i utredningen om Samisk kunstmuseum, ber Sametinget styret for Sámiid Vuorká-Dávvirat - De Samiske Samlinger (SVD-DSS), i samarbeid med Sámi Dáiddačehpiid Searvi (SDS), å avklare og foreslå:

- organisering av en samisk kunstmuseal virksomhet ved SVD-DSS
- løsning på arealbehovet
- drift, økonomi og finansiering
- endringer av SVD-DSS' vedtekter og målsettinger, inkludert styresammensettingen

Når det gjelder utvalgets øvrige forslag viser tinget til at Norsk kulturråd og Samisk kulturråd har bevilget midler til å opprette en 3-årig fagstilling / konservator for dagens samling på 600 kunstverk ved SVD-DSS. Sametinget har ingen merknader til at den nyopprettede fagstillingen også kan inneha arbeidsoppgaver knyttet til planleggingen av etablering av kunstsamlingen. Oppfølging av utvalgets konkrete forslag i utredningens kapittel 3, forutsettes imidlertid løst i det videre arbeidet med etablering av kunstsamlingen som en kunstmuseal virksomhet.

På denne bakgrunn vil Sametinget arbeide for at det etableres en samisk nasjonal samling av billedkunst og kunsthåndverk ved SVD-DSS i Kárášjohka i hht. tingets prioriteringer vedtatt i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådet innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Máret Guhttor, saksordfører	
2. Johan Mikkel Sara	
3. Ann-Mari Thomassen	
4. Ragnhild Nystad	
5. Máret Guhttor, saksordfører	

Sign: SS EKP

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Innledning

For Sametinget er det viktig å gjøre samisk billedkunst og kunsthåndverk tilgjengelig for publikum. Med å etablere en fast samling av samisk kunst vil det samtidig også høyne statusen for kunstarten.

Sametinget støtter forslaget om å etablere en samling av samisk billedkunst og duodji / kunsthåndverk organisert som kunstmuseal virksomhet. Sametinget anser det som viktig å tilgjengeliggjøre samisk kunst i organisert, museal form for publikum, med den målsetting å øke interessen for og kunnskapen om kunst både innenfor og utenfor det samiske samfunnet. Regjeringen har også sett betydningen av å styrke formidlingen av samisk kunst til den samiske befolkningen, St.meld. 61 1991-92 Kultur i tiden:

"Det samiske samfunnet har lenge ønsket seg et samisk kunstmuseum. Basis for dette museet vil være de innkjøp Norsk kulturråd har foretatt opp gjennom 1980-årene. Et samarbeid med De Samiske Samlinger i Karasjok, som også har kjøpt inn samtidskunst de siste årene, synes naturlig." (s. 21)

"...Formspråket i moderne samisk billedkunst kan virke ukjent og vanskelig tilgjengelig. De vanskelige distribusjonsforholdene i et stort geografisk område med spredt bosetting kan også skape problemer. I det samiske miljøet må en derfor legge inn nye, kanskje andre, tiltak for at de kunstneriske uttrykksformer skal nå frem til et bredt publikum. Departementet vil støtte tiltak som særlig går på formidling av samisk kunst til den samiske befolkningen..." (s.232)

Status

Sametinget har i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus, definert Samisk kunstmuseum som en nasjonal samisk kulturinstitusjon. I mandatet for utredningen om Samisk kunstmuseum, er utvalget bedt om å se på behovet for en institusjon på nordisk basis som kan ta vare på den innkjøpte kunst. En slik institusjon på nordisk nivå vil få status som nasjonal samisk kulturinstitusjon, ikke bare i Norge, men i hele Sápmi.

Organisering

Det er viktig å etablere en samisk kunstsamling med den eksisterende samlingen på 600 kunstverk som begynnelsen til en fast samling. I det videre arbeidet med å komplettere samlingen er det viktig å bygge opp en samling av kunst fra hele det samiske området.

Sametinget har i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus, vedtatt følgende:

"I kulturhusplanen er også Sámi Dáiddamusea / Samisk kunstmuseum definert som en nasjonal samisk kulturinstitusjon. Sametinget har ingen merknader til dette da det er en viktig nasjonal samisk oppgave å ha en samling av samisk billedkunst og kunsthåndverk som gjøres tilgjengelig for publikum. Sametinget har imidlertid betenkeligheter med å opprette nye institusjoner når oppgaver og funksjoner så klart som i dette tilfellet, kan inngå som del av en allerede eksisterende institusjon. Etter Sametingets vurdering kan oppgavene i det planlagte kunstmuseet helt inngå i SVD-DSS's virksomhet. Dette betinger imidlertid en kraftig opprusting av SVD-DSS, og endringer i institusjonens mål og vedtekter, men slik at det faglige ansvaret og de faglige funksjonene mellom Sámi Dáiddamusea / Samisk kunstmuseum og SVD-DSS holdes adskilt."

I tråd med tingets vedtak og med bakgrunn i utredningen om Samisk kunstmuseum, ber Sametinget styret for Sámiid Vuorká-Dávvirat - De Samiske Samlinger (SVD-DSS), i samarbeid med Sámi Dáiddačehpiid Searvi (SDS), å avklare og foreslå:

Sign: SS / EKN

- organisering av en samisk kunstmuseal virksomhet ved SVD-DSS
- løsning på arealbehovet
- drift, økonomi og finansiering
- endringer av SVD-DSS' vedtekter og målsettinger, inkludert styresammensettingen

Når det gjelder utvalgets øvrige forslag viser tinget til at Norsk kulturråd og Samisk kulturråd har bevilget midler til å opprette en 3-årig fagstilling / konservator for dagens samling på 600 kunstverk ved SVD-DSS. Sametinget har ingen merknader til at den nyopprettede fagstillingen også kan inneha arbeidsoppgaver knyttet til planleggingen av etablering av kunstsamlingen. Oppfølging av utvalgets konkrete forslag i utredningens kapittel 3, forutsettes imidlertid løst i det videre arbeidet med etablering av kunstsamlingen som en kunstmuseal virksomhet.

På denne bakgrunn vil Sametinget arbeide for at det etableres en samisk nasjonal samling av billedkunst og kunsthåndverk ved SVD-DSS i Kárášjohka i hht. tingets prioriteringer vedtatt i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus.

Saken avsluttet 27. september 1996 kl. 09.30.

Sign: SS / ELN

Sak 41/96 Sammenbinding og utvidelse av Mauken og Blåtind skyte- og øvingsfelt

Saken påbegynt 27. september 1996 kl. 09.30.

I. Dokumenter

- Brev av 23.07.96 fra Forsvarsdepartementet
- St. prp. nr. 85 (1995-96) Om sammenbinding og utvidelse av Mauken Blåtind skyte- og øvingsfelter i Indre Troms
- Sak 19/94 Sammenbinding av Mauken og Blåtind skytefelt - sammenbinding
- R 39/96 - Proposisjonsutkast - utvidelse og sammenbinding av Mauken og Blåtind skytefelt
- Brev av 2. juli 1996 fra adv. Geir Haugen på vegne av Mauken reinbeitedistrikt
- Brev av 27.08.96 fra Samisk kulturminneråd
- Notat fra befarings 14.08.96
- Notat av bonde Jens Olav Løvlid
- Notat av 27.08.96 fra Sámi kulturmuitoráddi

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget viser til at samiske rettighetsforhold er under utredning. Det er derfor ikke akseptabelt at Staten fortsetter den linjen som i sin tid førte til en konfrontasjon med det samiske samfunnet og en påfølgende ny erkjennelse av samefolkets status i Norge. Dersom denne nye kursen skal ha troverdighet, må det også gi utslag i praktisk politikk når det gjelder inngrep i det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Da Samerettsutvalget ble opprettet, var det nettopp med tanke på at nye inngrep av den art ikke skulle skje før rettighetssspørsmålene var avklart. Det er derfor urimelig og uakseptabelt at statens myndigheter fremmer det ene tiltaket etter det andre med alvorlige konsekvenser for samisk kultur. Samtidig har man på langt nær gjort tilstrekkelig for å avklare de samiske rettighetene. Samerettsutvalget har arbeidet i over 15 år uten resultater på dette området, og et utvalg som skal se på samiske sedvane og samiske rettsoppfatning har ennå ikke kommet i gang med sitt arbeid.

Proposisjonen synes generelt sett overfladisk med hensyn til samiske interesser. Noen viktige problemstillinger er påpekt, men de samlede konsekvensene, spesielt overfor reindriften, er kun i liten grad problematisert. Det er uakseptabelt at dette tiltaket som vil ha stor betydning for det materielle grunnlaget for samisk kultur, ikke får en grundigere vurdering når det fremmes for Stortinget. Det er overraskende at departementet ikke har tatt hensyn til de mange kritiske merknader som Sametinget kom med i sin behandling av utkastet til proposisjon(sak R 39/96).

Tiltakene som skisseres for å sikre reindriften synes på ingen måte å kunne sikre reindriftens interesser. Dette skyldes ikke minst at reindriftsfaglige vurderinger og kjennskap til reindriften i det aktuelle området ikke er lagt tilstrekkelig til grunn for de foreslåtte tiltakene. Vinterbeite-problematikken er nærmest ikke omtalt til tross for at det fra reindriftsfaglighold har blitt pekt på at en gjennomføring av planen vil føre til at forutsetningen for reindrift ikke lenger vil være tilstede.

I proposisjonen fremhever Forsvarsdepartementet at det viktigste tiltaket for å sikre reindriften er å velge arealer for øvingene i forhold til reinens bruk av beiteområdene til

Sign: SS...../.....EKN.....

enhver tid. Sametinget anser det som umulig å gjennomføre Forsvarsdepartementets viktigste tiltak for å sikre reindriftens interesse. Dette skyldes at tiltaket bygger på gale forutsetninger med hensyn til hvordan reindriften faktisk finner sted innenfor vinterbeitet.

I proposisjonen fremheves det at gjennomføringen av tiltakene skal sikres ved etablering av faste kontakt- og samarbeidsrutiner. Slik drifts- og beitesituasjonen er i det berørte reindriftdistriktet, anser Sametinget det som lite sannsynlig at dette kan løse reindriften problemer, selv med svært gode samarbeidsrutiner. Det berørte reinbeitedistriktet er i en svært kritisk situasjon allerede med de inngrep og aktiviteter som foregår i dag. Målsetningen bør derfor være å redusere den militære aktiviteten i det aktuelle området slik at reindriften sikres rimelige rammevilkår. Dette er ikke tilfelle i dag. Det bør derfor settes i gang en prosess for å bedre reinbeitedistriktets vilkår. Dette må nødvendigvis bety at den militære aktiviteten reduseres.

Proposisjonens beskrivelse av samenes folkerettslige vern er også mangelfull. Det finnes ingen begrunnelse for departementets konklusjon om at inngrepet ikke bryter med folkerettens minoritetsvern. Det er ikke gjort en drøfting av innholdet i dette vernet sett i forhold til skytefeltplanene og tidligere inngrep i området. Det vises til at det vil iverksettes tiltak for å opprettholde reindriften gjennom flerbruk. Hva denne flerbruksplanen går ut på, er ukjent fordi det ikke er beskrevet i proposisjonen. Eventuelle tiltak overfor reindriften er ikke faglig begrunnet, og tiltakene vil på ingen måte kunne avhjelpe de problemer reindriften utsettes for.

I NOU 1993:34 - Rett til og forvaltning av land og vann i Finnmark fremheves følgende om betydningen av tidligere inngrep i forhold til art. 27 i FN's konvensjon om sivile og politiske rettigheter:

"Vurderingstemaet etter art. 27 er om det konkrete inngrepet vil berøre noen muligheten til å utøve sin kultur. For at dette skal være tilfelle må inngrepet, som vi har sett, ha beydelige konsekvenser for kulturutøvelsen. Når disse konsekvensene skal bedømmes, må man imidlertid ta utgangspunkt i det som må anses som det nødvendig minimum av muligheter for utøvelse av kulturen, slik at eventuelle tidligere inngrep vil ha redusert det man har å gå på før man kommer under dette minimum. Et inngrep som i seg selv ikke er så stort, kan da føre til at man overskrider grensen. Det er på denne måten tidligere inngrep vil få betydning. Dette er den samme betraktningmåte som Carsten Smith anlegger, når han i sin utredning for Fiskeridepartementet sier at det kommer an på det kulturgrunnlag som står igjen etter inngrepet."

Det er stor svakhet ved proposisjonen at det ikke foreligger noen begrunnelse for departementets konklusjon på et så viktig område som forholdet til folkeretten, og hvordan det inngrepets samlede konsekvenser vurderes i forhold til samenes rettsvern.

Sametinget vil også fremheve mangelen på helhetsvurdering av inngrepet i forhold til Norges forpliktelser overfor samisk kultur og det samiske samfunnet i sin helhet. Planene for skyte- og øvingsfeltet er omfattende og har vidtgående konsekvenser. Sametinget bedømmer inngrepet slik det er beskrevet i proposisjonen for så vesentlig at dersom det gjennomføres, vil en terskel overskrides som Norge verken kan eller bør overskride.

Det er tidligere fra flere hold vært fremmet krav om en sosio-kulturell utredning, men dette er ikke gjennomført. Sametinget er ikke fornøyd med den vurderingen som gjøres i proposisjonen på dette området. Departementet ønsker ikke å knytte en slik utredning til Forsvarets planlagt areal-utvidelser alene, og ønsker en bredere basis for finansiering og styring av en slik utredning. Sametinget vil understreke at det er Forsvarets aktiviteter og de planlagte utvidelsene som skaper behovet for en slik utredning. Det er derfor ikke akseptabelt at departementet forsøker å skyve fra seg dette ansvaret. Samtidig vil Sametinget understreke

Sign: SS / EKN

at dersom en slik utredning skal ha noen verdi, må den komme før det tas en endelig beslutning om skytefeltplanene, slik at konsekvensene er kjent.

I proposisjonen omtales samisk kulturminner uten at det framgår at det foreligger omfattende merknader fra Samisk kulturminnevern og Riksantikvaren. Det framgår ikke at Samisk kulturminnevern allerede i 1993 har lagt ned innsigelse mot sammenbindingsfeltet på grunn av konfliktgraden i forhold til samiske kulturminner. Innsigelsen er også vedlagt Riksantikvarens brev til Forsvarets bygningstjeneste. Saken er ikke fulgt opp med de lovbestemte saksbehandlingsprosedyrer som skal følge når en statlig fagmyndighet, som i dette tilfellet samisk kulturminnevern, har lagt ned innsigelse mot et planlagt inngrep. Proposisjonen gir derfor en misvisende framstilling i omtalen og behandlingen av samisk kulturminner, og dette kan ikke aksepteres.

Sametinget vil understreke at alle svakheter og mangler ved proposisjonen om sammenbinding og utvidelse av Mauken og Blåtind skytefelt, er så store at det ikke er et forsvarlig grunnlag for å kunne fatte en beslutning om en utbygging. Proposisjonen gir liten mulighet til å kunne vurdere inngrep i forhold til folkerettslige bestemmelser og Norges forpliktelser overfor samisk kultur. Dette, sammen med en rekke andre forhold som er mangelfullt behandlet, er med på å gi svakt grunnlag for å kunne forstå rekkevidden av inngrepet sett i forhold til samiske næringer, kultur, samfunnsliv og rettigheter.

Sametinget vurderer det som uakseptabel og uforsvarlig å gå inn for planene om sammenbinding og utvidelse av Mauken og Blåtind skytefelt på bakgrunn av det materialet som foreligger. Allerede på grunnlag av de dramatiske konsekvensene for reindriften bør planene skrinlegges. Inngrepets konsekvenser for samisk reindrift, kultur og samfunnsliv som helhet er så omfattende at det er et klart brudd på folkerettens bestemmelser som skal sikre samenes faktiske adgang til å benytte landsområdene og utøve sin kultur.

Sametinget går derfor sterkt imot forslaget om sammenbinding og utvidelse av Mauken og Blåtind skyte- og øvingsfelt i Indre Troms.

Forslag 1 fra representant Per Solli, AP's sametingsgruppe:

Arbeiderpartiets gruppe foreslår at andre avsnitt (som starter med: Da samerettsutvalget ble opprettet) av innstillingens side 1 strykes i sin helhet.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

– Forslag 1 ble trekt tilbake

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådet innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Representant Per Solli, AP's sametingsgruppe, fremmet følgende protokolltilførsel:

Ad. avsnitt 2 i innstillingen.

Arbeiderpartiets gruppe som ut fra det foreliggende grunnlaget heller ikke kan akseptere planene om sammenbinding og utvidelse av Mauken-Blåtind skytefelt, vil imidlertid bemerke at det i en slik uttalelse f.eks. ikke skulle være nødvendig å kritisere Samerettsutvalget på den måten det er gjort. Det har mindre med denne saken å gjøre.

Gruppen er også usikker på hva som menes med at denne saken er ett av mange statlige tiltak med alvorlige konsekvenser for samisk kultur. I løpet av de siste 10 - 15 år har det faktisk skjedd en sterk utvikling av rettsvernet for samisk kultur bl.a gjennom ratifikasjonen av ILO-

Sign: ..SS...../.....EKN.....

konvensjon nr. 169. For vår del forventer vi at dette rettsvernet nå brukes for å sikre samiske interesser.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Ing-Lill Pavall, saksordfører	
2. Per Solli	
3. Anders Oskal	
4. Inger A. Skum	
5. Tore Bongo	Ingar Eira Tore Bongo
6. Ole Henrik Magga	
7. Peder Mathisen	
8. Jarle Jonassen	
9. Steinar Pedersen	Peder Mathisen Tore Bongo Ann-Mari Thomassen
10. Margreta Påve Kristiansen	
11. Mary Mikalsen Trollvik	Steinar Pedersen Mary Mikalsen Trollvik
12. Per Solli	
13. Olav Andersen	Per Solli
14. Ragnhild Nystad	
15. Steinar Pedersen	Geir Tommy Pedersen Peder Mathisen
16. Ing-Lill Pavall, saksordfører Per Solli (til voteringen)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget viser til at samiske rettighetsforhold er under utredning. Det er derfor ikke akseptabelt at Staten fortsetter den linjen som i sin tid førte til en konfrontasjon med det samiske samfunnet og en påfølgende ny erkjennelse av samefolkets status i Norge. Dersom denne nye kursen skal ha troverdighet, må det også gi utslag i praktisk politikk når det gjelder inngrep i det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Da Samerettsutvalget ble opprettet, var det nettopp med tanke på at nye inngrep av den art ikke skulle skje før rettighetsprøsmålene var avklart. Det er derfor urimelig og uakseptabelt at statens myndigheter fremmer det ene tiltaket etter det andre med alvorlige konsekvenser for samisk kultur. Samtidig har man på langt nær gjort tilstrekkelig for å avklare de samiske rettighetene. Samerettsutvalget har arbeidet i over 15 år uten resultater på dette området, og et utvalg som skal se på samiske sedvane og samiske rettsoppfatning har ennå ikke kommet i gang med sitt arbeid.

Proposisjonen synes generelt sett overfladisk med hensyn til samiske interesser. Noen viktige problemstillinger er påpekt, men de samlede konsekvensene, spesielt overfor reindriften, er kun i liten grad problematisert. Det er uakseptabelt at dette tiltaket som vil ha stor betydning for det materielle grunnlaget for samisk kultur, ikke får en grundigere vurdering når det fremmes for Stortinget. Det er overraskende at departementet ikke har tatt hensyn til de

Sign: SS / EKN

mange kritiske merknader som Sametinget kom med i sin behandling av utkastet til proposisjon(sak R 39/96).

Tiltakene som skisseres for å sikre reindriften synes på ingen måte å kunne sikre reindriftens interesser. Dette skyldes ikke minst at reindrifsfaglige vurderinger og kjennskap til reindriften i det aktuelle området ikke er lagt tilstrekkelig til grunn for de foreslåtte tiltakene. Vinterbeiteproblematikken er nærmest ikke omtalt til tross for at det fra reindrifsfaglighold har blitt pekt på at en gjennomføring av planen vil føre til at forutsetningen for reindrift ikke lenger vil være tilstede.

I proposisjonen fremhever Forsvarsdepartementet at det viktigste tiltaket for å sikre reindriften er å velge arealer for øvingene i forhold til reinens bruk av beiteområdene til enhver tid. Sametinget anser det som umulig å gjennomføre Forsvarsdepartementets viktigste tiltak for å sikre reindriftens interesse. Dette skyldes at tiltaket bygger på gale forutsetninger med hensyn til hvordan reindriften faktisk finner sted innenfor vinterbeitet.

I proposisjonen fremheves det at gjennomføringen av tiltakene skal sikres ved etablering av faste kontakt- og samarbeidsrutiner. Slik drifts- og beitesituasjonen er i det berørte reindriftdistriktet, anser Sametinget det som lite sannsynlig at dette kan løse reindriftens problemer, selv med svært gode samarbeidsrutiner. Det berørte reinbeitedistriktet er i en svært kritisk situasjon allerede med de inngrep og aktiviteter som foregår i dag. Målsetningen bør derfor være å redusere den militære aktiviteten i det aktuelle området slik at reindriften sikres rimelige rammevilkår. Dette er ikke tilfelle i dag. Det bør derfor settes i gang en prosess for å bedre reinbeitedistriktets vilkår. Dette må nødvendigvis bety at den militære aktiviteten reduseres.

Proposisjonens beskrivelse av samenes folkerettslige vern er også mangelfull. Det finnes ingen begrunnelse for departementets konklusjon om at inngrepet ikke bryter med folkerettens minoritetsvern. Det er ikke gjort en drøfting av innholdet i dette vernet sett i forhold til skytefeltplanene og tidligere inngrep i området. Det vises til at det vil iverksettes tiltak for å opprettholde reindriften gjennom flerbruk. Hva denne flerbruksplanen går ut på, er ukjent fordi det ikke er beskrevet i proposisjonen. Eventuelle tiltak overfor reindriften er ikke faglig begrunnet, og tiltakene vil på ingen måte kunne avhjelpe de problemer reindriften utsettes for.

I NOU 1993:34 - Rett til og forvaltning av land og vann i Finnmark fremheves følgende om betydningen av tidligere inngrep i forhold til art. 27 i FN's konvensjon om sivile og politiske rettigheter:

"Vurderingstemaet etter art. 27 er om det konkrete inngrepet vil berøre noen muligheten til å utøve sin kultur. For at dette skal være tilfelle må inngrepet, som vi har sett, ha beydelige konsekvenser for kulturutøvelsen. Når disse konsekvensene skal bedømmes, må man imidlertid ta utgangspunkt i det som må anses som det nødvendig minimum av muligheter for utøvelse av kulturen, slik at eventuelle tidligere inngrep vil ha redusert det man har å gå på før man kommer under dette minimum. Et inngrep som i seg selv ikke er så stort, kan da føre til at man overskrider grensen. Det er på denne måten tidligere inngrep vil få betydning. Dette er den samme betraktningssmåte som Carsten Smith anlegger, når han i sin utredning for Fiskeridepartementet sier at det kommer an på det kulturgrunnlag som står igjen etter inngrepet."

Det er stor svakhet ved proposisjonen at det ikke foreligger noen begrunnelse for departementets konklusjon på et så viktig område som forholdet til folkeretten, og hvordan det inngrepets samlede konsekvenser vurderes i forhold til samenes rettsvern.

Sametinget vil også fremheve mangelen på helhetsvurdering av inngrepet i forhold til Norges forpliktelser overfor samisk kultur og det samiske samfunnet i sin helhet. Planene for skyte-

Sign: SS..... / EKN.....

og øvingsfeltet er omfattende og har vidtgående konsekvenser. Sametinget bedømmer inngrepet slik det er beskrevet i proposisjonen for så vesentlig at dersom det gjennomføres, vil en terskel overskrides som Norge verken kan eller bør overskride.

Det er tidligere fra flere hold vært fremmet krav om en sosio-kulturell utredning, men dette er ikke gjennomført. Sametinget er ikke fornøyd med den vurderingen som gjøres i proposisjonen på dette området. Departementet ønsker ikke å knytte en slik utredning til Forsvarets planlagt arealutvidelser alene, og ønsker en bredere basis for finansiering og styring av en slik utredning. Sametinget vil understreke at det er Forsvarets aktiviteter og de planlagte utvidelsene som skaper behovet for en slik utredning. Det er derfor ikke akseptabelt at departementet forsøker å skyve fra seg dette ansvaret. Samtidig vil Sametinget understreke at dersom en slik utredning skal ha noen verdi, må den komme før det tas en endelig beslutning om skytefeltplanene, slik at konsekvensene er kjent.

I proposisjonen omtales samisk kulturminner uten at det framgår at det foreligger omfattende merknader fra Samisk kulturminnevern og Riksantikvaren. Det framgår ikke at Samisk kulturminnevern allerede i 1993 har lagt ned innsigelse mot sammenbindingsfeltet på grunn av konflikgraden i forhold til samiske kulturminner. Innsigelsen er også vedlagt Riksantikvarens brev til Forsvarets bygningstjeneste. Saken er ikke fulgt opp med de lovbestemte saksbehandlingsprosedyrer som skal følge når en statlig fagmyndighet, som i dette tilfellet samisk kulturminnevern, har lagt ned innsigelse mot et planlagt inngrep. Proposisjonen gir derfor en misvisende framstilling i omtalen og behandlingen av samisk kulturminner, og dette kan ikke aksepteres.

Sametinget vil understreke at alle svakheter og mangler ved proposisjonen om sammenbinding og utvidelse av Mauken og Blåtind skytefelt, er så store at det ikke er et forsvarlig grunnlag for å kunne fatte en beslutning om en utbygging. Proposisjonen gir liten mulighet til å kunne vurdere inngrep i forhold til folkerettslige bestemmelser og Norges forpliktelser overfor samisk kultur. Dette, sammen med en rekke andre forhold som er mangelfullt behandlet, er med på å gi svakt grunnlag for å kunne forstå rekkevidden av inngrepet sett i forhold til samiske næringer, kultur, samfunnsliv og rettigheter.

Sametinget vurderer det som uakseptabel og uforsvarlig å gå inn for planene om sammenbinding og utvidelse av Mauken og Blåtind skytefelt på bakgrunn av det materialet som foreligger. Allerede på grunnlag av de dramatiske konsekvensene for reindriften bør planene skrinlegges. Inngrepets konsekvenser for samisk reindrift, kultur og samfunnsliv som helhet er så omfattende at det er et klart brudd på folkerettens bestemmelser som skal sikre samenes faktiske adgang til å benytte landsområdene og utøve sin kultur.

Sametinget går derfor sterkt imot forslaget om sammenbinding og utvidelse av Mauken og Blåtind skyte- og øvingsfelt i Indre Troms.

Saken avsluttet 27. september 1996 kl. 11.50.

Sign: SS...../.....EKN.....

Sak 42/96 Fremtidig organisering av Sámi giellalávdegoddi / Samisk språknemnd

Saken påbegynt 27. september 1996 kl. 11.50.

I. Dokumenter

- Brev av 18.03.96 fra Samisk språknemnda ang. omorganiseringsplan
- Samisk språknemnds omorganiseringsplan av 13.05.1992
- Samisk språknemnds fremtidige virksomhet utkast til omorganisering av organet fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Samisk språknemnd - utredning pr. 07.03.1996
- Vedtak i sak SG 15/96 - Samisk språkråd

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

1. Sametinget beslutter med dette å inngå en avtale om samisk språksamarbeid mellom Sametingene i Sverige, Finland og Norge gjennom etablering av Sámi giellalávdegoddi/SGL/Samisk språknemnd.
2. Sametinget tiltrer forslagene som er fremmet av SGL, ved arbeidsgruppen for etablering av samisk språknemnd, av 07.03.1996 og i SGL:s omorganiseringsplan av 13.05.1992. Vurderingene og forslagene legges til grunn for det videre arbeid i opprettelsen av SGL underlagt sametingene.
3. Sametingsrådet får i oppgave å arbeide videre med en samarbeidsavtale mellom sametingene, primært i henhold til arbeidsgruppens forslag i pkt. 3.

III. Votering

Av 39 representanter var 30 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådet innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Ole Henrik Magga, saksordfører	
2. Magnhild Mathisen	
3. Sven-Roald Nystø	
4. Berit Ranveig I. Nilssen	

Sign: SS / EKN

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

1. Sametinget beslutter med dette å inngå en avtale om samisk språksamarbeid mellom Sametingene i Sverige, Finland og Norge gjennom etablering av Sámi giellalávdegoddi/SGL/Samisk språknemnd.
2. Sametinget tiltrer forslagene som er fremmet av SGL, ved arbeidsgruppen for etablering av samisk språknemnd, av 07.03.1996 og i SGL:s omorganiseringsplan av 13.05.1992. Vurderingene og forslagene legges til grunn for det videre arbeid i opprettelsen av SGL underlagt sametingene.
3. Sametingsrådet får i oppgave å arbeide videre med en samarbeidsavtale mellom sametingene, primært i henhold til arbeidsgruppens forslag i pkt. 3.

Saken avsluttet 27. september 1996 kl. 12.10.

Sign: *SS* / *EKN*

Sak 43/96 Reguleringsrådet - Ny instruks - Hørings

Saken påbegynt 27. september 1996 kl. 12.10.

I. Dokumenter

- Høringsbrev fra Fiskeridepartementet av 16.juli 1996
- Høringsnotat av 20.mars 1996

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget vurderer Reguleringsrådet å være et viktig organ for å fremme tingets syn i fiskerispørsmål overfor departementet, og derfor bør Sametingets representasjon økes til 2 representanter. Rådet er også en viktig arena for debatt og gjensidig informasjon. Sametinget forutsetter naturligvis at kontakten med departementets politiske ledelse opprettholdes og utvikles.

Sametinget ser ikke at det lar seg gjøre å "omforme" rådet til et rent faglig råd. Med en sammensetning som foreslås og den instruks som rådet innehar, synes det ikke mulig å utelukke den politiske siden. Medlemmene vil alltid stå overfor valg av faglige estimater i sitt arbeid. De vurderinger og avveininger som foretas vil derfor opplagt inneha en politisk side. Men de fagpolitiske råd som fremmes overfor fiskerimyndighetene skal selvsagt inneha en bred faglig basis.

Sametinget har ikke motforestillinger til at stemmegivningen fjernes. Det viktige er at de synspunkter og anbefalinger som medlemmene kommer med blir protokollert. I dette ligger det også at det av protokollen skal fremkomme eventuelle flertalls- og mindretallsyn.

For at drøftingen i rådet skal bli bredest mulig er det viktig at også observatørene kommer til ordet i forhandlingene ved eget ønske.

Forøvrig bør det være klart at det er Fiskeridepartementet som skal finansiere Sametingets deltagelse i Reguleringsrådet.

Sametinget vil forøvrig gjenta sitt tidligere krav om deltakelse i den norske delegasjonen ved de årlige norsk/russiske fiskeriforhandlingene.

Forslag 1 fra representant Jens Petter Olsen, AP's sametingsgruppe:

1. Reguleringsrådet legges ned.
2. Sametinget kommer med sine fiskeripolitiske innspill direkte til Fiskeridepartementet.
3. Som ledd i en slik ordning, bør det opprettes et fiskeripolitisk kontaktutvalg mellom Sametinget og fiskerimyndighetene. Utvalgets oppgave vil være å drøfte kvote- og reguleringsbestemmelser, slik at samiske synspunkter på et tidligst mulig tidspunkt kan komme inn i saksbehandlings- og politisk prosess.

III. Votering

Av 39 representanter var 25 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble enstemmig oversendt Sametingsrådet.
2. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sign: SS / EKN

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Alf Edvard Nystad, saksordfører	
2. Jens Petter Olsen	Ingar Eira Jens Petter Olsen
3. Nils O. Nilsen	
4. Mary Mikalsen Trollvik	
5. Peder Mathisen	
6. Olav Magnar Dikkanen	
7. Ole Henrik Magga	
8. Steinar Pedersen	Peder Mathisen
9. Ragnhild Nystad	
10. Måret Guhttor	
11. Geir Tommy Pedersen	
12. Sven-Roald Nystø	
13. Klemet K. Hætta	
14. Jens Petter Olsen	
15. Alf Edvard Nystad, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget vurderer Reguleringsrådet å være et viktig organ for å fremme tingets syn i fiskerispørsmål overfor departementet, og derfor bør Sametingets representasjon økes til 2 representanter. Rådet er også en viktig arena for debatt og gjensidig informasjon. Sametinget forutsetter naturligvis at kontakten med departementets politiske ledelse opprettholdes og utvikles.

Sametinget ser ikke at det lar seg gjøre å "omforme" rådet til et rent faglig råd. Med en sammensetning som foreslås og den instruks som rådet innehar, synes det ikke mulig å utelukke den politiske siden. Medlemmene vil alltid stå overfor valg av faglige estimater i sitt arbeid. De vurderinger og avveininger som foretas vil derfor opplagt inneha en politisk side. Men de fagpolitiske råd som fremmes overfor fiskerimyndighetene skal selvsagt inneha en bred faglig basis.

Sametinget har ikke motforestillinger til at stemmegivningen fjernes. Det viktige er at de synspunkter og anbefalinger som medlemmene kommer med blir protokollert. I dette ligger det også at det av protokollen skal fremkomme eventuelle flertalls- og mindretallssyn.

For at drøftingen i rådet skal bli bredest mulig er det viktig at også observatørene kommer til ordet i forhandlingene ved eget ønske.

Forøvrig bør det være klart at det er Fiskeridepartementet som skal finansiere Sametingets deltagelse i Reguleringsrådet.

Sametinget vil forøvrig gjenta sitt tidligere krav om deltakelse i den norske delegasjonen ved de årlige norsk/russiske fiskeriforhandlingene.

Saken avsluttet 27. september 1996 kl. 14.30.

Sign: SS...../..... EKN

Sak 44/96 Møteplan for Sametinget 1997

Saken påbegynt 27. september 1996 kl. 14.30.

I. Dokumenter

– Kalender 1997

II. Innleverte forslag

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Møteplan for Sametingets plenumsmøter i 1997:

1997: Uke 6 3. - 7. februar

Uke 22 26. - 30. mai

III. Votering

Av 39 representanter var 25 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapet innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Egil Olli, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Møteplan for Sametingets plenumsmøter i 1997:

1997: Uke 6 3. - 7. februar

Uke 22 26. - 30. mai

Saken avsluttet 27. september 1996 kl. 14.35.

Sign: SS / EKN

Sak 45/96 Utmarkskommisjonen for Troms og Nordland

Saken påbegynt 27. september 1996 kl. 14.35.

I. Dokumenter

- Dokument 4 i sak 34/96 Kunngjøring av nye saker, fra Geir Tommy Pedersen, NSR's sametingsgruppe: Utmarkskommisjonen for Troms og Nordland

II. Innleverte forslag

Forslag 1 fra representant Geir Tommy Pedersen, NSR's sametingsgruppe:

Statsråd Gunnar Berge har i brev av 05.08.93 til Sametinget forsikret følgende:

«På bakgrunn av Sametingets henvendelse vil imidlertid Regjeringen, så langt det er mulig, prioritere saker for kommisjonen med minst mulig konfliktpotensiale i forhold til samiske interesser.»

Sametinget har tidligere fremhevet at samiske interesser ikke kan sikres ved at Regjeringen kun holder Sametinget orientert om hvilke felter det er aktuelt å fremme for Utmarkskommisjonen. Å skille mellom mer eller mindre konfliktfylte felter er en feilaktig problemstilling, da det vil være konflikt med hensyn til samiske interesser i de fleste felt. Sametinget har tidligere klart bedt om at Utmarkskommisjonens arbeid må innstilles til at det er etablert ordninger som sikrer de samiske interesser til land og vann.

At samiske rettigheter ikke er tilfredsstillende utredet og ivaretatt, er konstatert og erkjent av norske myndigheter i og med at Samerettsutvalget ble nedsatt i 1981. Fra samisk side har det aldri vært akseptert at den tradisjonelle samiske eiendomsretten skulle være oppgitt. De områder som Utmarkskommisjonen behandler berører gamle samiske bosettingsområder. Sametinget vil derfor gjøre oppmerksom på konfliktgraden som kan oppstå mellom samiske interesser og staten og andre private interesser. Statens rolle som «grunneier» er omstridt, og oppfattes som en «tilsnikelse» av rettigheter på bekostning av de samiske rettigheter. Dette er neglisjert i stevningen til kommisjonen for bl.a Læigafeltet, der det heter:

«På statens grunn innenfor tvistefeltet hviler det ikke bruksrettigheter på grunnlag av allmenningsrett, hevd eller alders tids bruk, til annet enn beite.»

Justisdepartementet har etter initiativ fra Sametinget etablert et forskningsprosjekt vedrørende samiske sedvaner. Det er grunn til å anta at denne utredningen vil kaste lys over forhold knyttet til de områder som Utmarkskommisjonen behandler. Også Samerettsutvalgets arbeid vil ventelig bringe frem materiale som har betydning for feltene som behandles.

ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater er ratifisert av Stortinget etter at Utmarkskommisjonen ble opprettet. Når ILO-konvensjonen nr. 169 er ratifisert av Norge og trådte i kraft, medfører dette klare forpliktelser for myndigheter i å satse på konfliktforebyggende tiltak, og ikke virke konfliktskapende, slik opprettelsen av Utmarkskommisjonen oppfattes fra samisk side.

Sametinget finner det nødvendig i denne sak å gjøre oppmerksom på blant annet artikkel 8 nr 1 i ILO-konvensjonen, der det heter:

«Ved anvendelse av nasjonale lover og forskrifter overfor vedkommende folk skal det tas tilbørlig hensyn til deres sedvaner og sedvanerett.»

Det heter videre i artikkel 14 nr. 3 at:

Sign: SS...../.....EKN.....

«Hensiktsmessige ordninger skal etableres i nasjonal rettsorden for å avgjøre rettskrav til landområder fra vedkommende folk.»

ILO-konvensjon nr. 169 forutsetter klart at det foretas meget grundige undersøkelser av samiske rettigheter. Utmarkskommisjonens virksomhet kan neppe anses for å oppfylle kravet til grundighet. Utmarkskommisjonen kan definitivt ikke anses for å være en hensiktsmessig ordning for å avgjøre rettsspørsmål knyttet til samiske interesser.

Regjeringen sier selv i St.meld. nr. 53 følgende under kapittel 5.8 Utfordringer i lovverksarbeid s. 40:

«Slik eksempelet med odelsloven viser, må vi anta at deler av vår eldre lovgivning og rettstenking, harmonerer mindre med intensjonene bak Grunnlovens § 110 A og internasjonal urbefolkningsrett.»

Videre heter det:

«En må anta at norsk lovgivning i framtiden vil bli rettslig prøvd mot gjeldende urbefolkningsrett. Ut fra slik rettsprøving vil praksis kunne endres. Regjeringen vil likevel gjennom aktiv politikk søke å vurdere norsk lovgivning i relasjon til samisk rettstenking, slik at lovgivningen i størst mulig grad blir i samsvar med de overordnede prinsipper. En samlet revisjon av lovverket med dette for øyet synes imidlertid ikke å være nødvendig på nåværende tidspunkt. Derimot vil disse spørsmålene vurderes når det blir aktuelt med vurdering og revisjon av enkeltlover.»

I henhold til artikkel 12 i ILO-konvensjonen, skal staten bidra til at saker kan reises for domstolene, når vi anser at samiske rettigheter er misbrukt. På bakgrunn av at samiske sedvaner og rettsoppfatninger ikke er nedskrevet, er det avgjørende viktig å kunne foreta forberedende arbeid med innhenting av informasjon før sak kan reises for domstolene. Tidligere offentlig rettspraksis har systematisk oversett samiske sedvaner og rettigheter, i tråd med et nasjonalstatlig lov- og regelverk som er bygd opp etter politiske assimilasjonsmålsettinger i landet.

Sametinget anmoder igjen om at behandlingen av Læigafeltet, og andre felt, utsettes inntil det er opprettet hensiktsmessige ordninger for å avgjøre rettskrav knyttet til samiske interesser. Slike ordninger kan ikke etableres før Samerettsutvalgets arbeid er gjennomført, og forskningsprosjektet om samiske sedvaner foreligger. Dette grunnlaget med påfølgende politisk behandling og en revisjon av lovverket vil gi bedre forutsetninger for en forsvarlig ivaretagelse av samiske interesser.

Når Regjeringen har det som en målsetting at de samiske interessene ikke skal bli skadelidende, ser Sametinget at dette ikke kan gjennomføres på en annen måte enn å innstille Utmarkskommisjonens arbeid fram til det er etablert ordninger som sikrer de samiske rettigheter. Om dette ikke skjer kan konsekvensen av kommisjonens arbeid være at det eksempelvis vil være nødvendig å foreta ekspropriasjonstiltak, for å gjenetablere en rettstilstand i tråd med samiske rettsoppfatninger og samisk sedvanerett.

Helt siden Utmarkskommisjonen ble opprettet og frem til i dag har arbeidet med Utmarkskommisjonen fortsatt til tross for gjentatte protester fra samisk side.

Det er viktig å sikre de samiske interessene en minste grad av rettsvern. Å ivareta de samiske interesser i de ulike felt er overlatt til den enkelte grunneier og enkeltindivider i området. Dette sier seg selv som en umulighet, all den tid et utvalg som Samerettsutvalget bestående av personer med kjennskap til samisk kultur og samfunn, ikke har klart dette arbeidet i løpet av 16 år, og dette arbeidet er ennå ikke ferdigstilt.

Sign: SS / EKN

Om det videre arbeidet i Utmarkskommisjonen ikke stoppes, må det snarest oppnevnes en støttegruppe som kan bistå de samiske interessene i forhold til Utmarkskommisjonens arbeid. Gruppen oppnevnes av Sametinget. Gruppens arbeid skal også være å finne fram til en egen prosessfullmektig for de samiske interessene i de ulike felt. Staten må dekke utgiftene for en slik gruppe.

Det er av avgjørende viktighet at samiske interesser er representert i de forberedende arbeid og møter. Dette for å sikre kjennskap til at det eksisterer samiske rettigheter i de ulike felt og at samiske rettigheter kan påberopes av de ulike parter.

III. Votering

Av 39 representanter var 25 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Geir Tommy Pedersen, forslagsstiller	
2. Anders Oskal	
3. Magnhild Mathisen	
4. Ole Henrik Magga	
5. Máret Guhttor	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Statsråd Gunnar Berge har i brev av 05.08.93 til Sametinget forsikret følgende:

«På bakgrunn av Sametingets henvendelse vil imidlertid Regjeringen, så langt det er mulig, prioritere saker for kommisjonen med minst mulig konfliktpotensiale i forhold til samiske interesser.»

Sametinget har tidligere fremhevet at samiske interesser ikke kan sikres ved at Regjeringen kun holder Sametinget orientert om hvilke felter det er aktuelt å fremme for Utmarkskommisjonen. Å skille mellom mer eller mindre konfliktfylte felter er en feilaktig problemstilling, da det vil være konflikt med hensyn til samiske interesser i de fleste felt. Sametinget har tidligere klart bedt om at Utmarkskommisjonens arbeid må innstilles til at det er etablert ordninger som sikrer de samiske interesser til land og vann.

At samiske rettigheter ikke er tilfredsstillende utredet og ivaretatt, er konstatert og erkjent av norske myndigheter i og med at Samerettsutvalget ble nedsatt i 1981. Fra samisk side har det aldri vært akseptert at den tradisjonelle samiske eiendomsretten skulle være oppgitt. De områder som Utmarkskommisjonen behandler berører gamle samiske bosettingsområder. Sametinget vil derfor gjøre oppmerksom på konfliktgraden som kan oppstå mellom samiske interesser og staten og andre private interesser. Statens rolle som «grunneier» er omstridt, og oppfattes som en «tilsnikelse» av rettigheter på bekostning av de samiske rettigheter. Dette er neglisjert i stevningen til kommisjonen for bl.a Lægisfeltet, der det heter:

Sign: SS..... / EKN.....

«På statens grunn innenfor tvistefeltet hviler det ikke bruksrettigheter på grunnlag av allmenningsrett, hevd eller alders tids bruk, til annet enn beite.»

Justisdepartementet har etter initiativ fra Sametinget etablert et forskningsprosjekt vedrørende samiske sedvaner. Det er grunn til å anta at denne utredningen vil kaste lys over forhold knyttet til de områder som Utmarkskommisjonen behandler. Også Samerettsutvalgets arbeid vil ventelig bringe frem materiale som har betydning for feltene som behandles.

ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater er ratifisert av Stortinget etter at Utmarkskommisjonen ble opprettet. Når ILO-konvensjonen nr. 169 er ratifisert av Norge og trådte i kraft, medfører dette klare forpliktelser for myndigheter i å satse på konfliktforebyggende tiltak, og ikke virke konfliktskapende, slik opprettelsen av Utmarkskommisjonen oppfattes fra samisk side.

Sametinget finner det nødvendig i denne sak å gjøre oppmerksom på blant annet artikkel 8 nr 1 i ILO-konvensjonen, der det heter:

«Ved anvendelse av nasjonale lover og forskrifter overfor vedkommende folk skal det tas tilbørlig hensyn til deres sedvaner og sedvanerett.»

Det heter videre i artikkel 14 nr. 3 at:

«Hensiktsmessige ordninger skal etableres i nasjonal rettsorden for å avgjøre rettskrav til landområder fra vedkommende folk.»

ILO-konvensjon nr. 169 forutsetter klart at det foretas meget grundige undersøkelser av samiske rettigheter. Utmarkskommisjonens virksomhet kan neppe anses for å oppfylle kravet til grundighet. Utmarkskommisjonen kan definitivt ikke anses for å være en hensiktsmessig ordning for å avgjøre rettsspørsmål knyttet til samiske interesser.

Regjeringen sier selv i St.meld. nr. 53 følgende under kapittel 5.8 utfordringer i lovverksarbeid s. 40:

«Slik eksempelet med odelsloven viser, må vi anta at deler av vår eldre lovgivning og rettstenking, harmonerer mindre med intensjonene bak Grunnlovens § 110 A og internasjonal urbefolkningsrett.»

Videre heter det:

«En må anta at norsk lovgivning i framtiden vil bli rettslig prøvd mot gjeldende urbefolkningsrett. Ut fra slik rettsprøving vil praksis kunne endres. Regjeringen vil likevel gjennom aktiv politikk søke å vurdere norsk lovgivning i relasjon til samisk rettstenking, slik at lovgivningen i størst mulig grad blir i samsvar med de overordnede prinsipper. En samlet revisjon av lovverket med dette for øyet synes imidlertid ikke å være nødvendig på nåværende tidspunkt. Derimot vil disse spørsmålene vurderes når det blir aktuelt med vurdering og revisjon av enkeltlover.»

I henhold til artikkel 12 i ILO-konvensjonen skal staten bidra til at saker kan reises for domstolene, når vi anser at samiske rettigheter er misbrukt. På bakgrunn av at samiske sedvaner og rettsoppfatninger ikke er nedskrevet, er det avgjørende viktig å kunne foreta forberedende arbeid med innhenting av informasjon før sak kan reises for domstolene. Tidligere offentlig rettspraksis har systematisk oversett samiske sedvaner og rettigheter, i tråd med et nasjonalstatlig lov- og regelverk som er bygd opp etter politiske assimilasjonsmålsettinger i landet.

Sign: SS EKN

Sametinget anmoder igjen om at behandlingen av Lægiasfeltet, og andre felt, utsettes inntil det er opprettet hensiktsmessige ordninger for å avgjøre rettskrav knyttet til samiske interesser. Slike ordninger kan ikke etableres før Samerettsutvalgets arbeid er gjennomført, og forskningsprosjektet om samiske sedvaner foreligger. Dette grunnlaget med påfølgende politisk behandling og en revisjon av lovverket vil gi bedre forutsetninger for en forsvarlig ivaretagelse av samiske interesser.

Når Regjeringen har det som en målsetting at de samiske interessene ikke skal bli skadelidende, ser Sametinget at dette ikke kan gjennomføres på en annen måte enn å innstille Utmarkskommisjonens arbeid fram til det er etablert ordninger som sikrer de samiske rettigheter. Om dette ikke skjer kan konsekvensen av kommisjonens arbeid være at det eksempelvis vil være nødvendig å foreta ekspropiasjonsinngrep, for å gjenetablere en rettstilstand i tråd med samiske rettsoppfatninger og samisk sedvanerett.

Helt siden Utmarkskommisjonen ble opprettet og frem til i dag har arbeidet med Utmarkskommisjonen fortsatt til tross for gjentatte protester fra samisk side.

Det er viktig å sikre de samiske interessene en minste grad av rettsvern. Å ivareta de samiske interesser i de ulike felt er overlatt til den enkelte grunneier og enkeltindivider i området. Dette sier seg selv som en umulighet, all den tid et utvalg som Samerettsutvalget bestående av personer med kjennskap til samisk kultur og samfunn, ikke har klart dette arbeidet i løpet av 16 år, og dette arbeidet er ennå ikke ferdigstilt.

Om det videre arbeidet i Utmarkskommisjonen ikke stoppes, må det snarest oppnevnes en støttegruppe som kan bistå de samiske interessene i forhold til Utmarkskommisjonens arbeid. Gruppen oppnevnes av Sametinget. Gruppens arbeid skal også være å finne fram til en egen prosessfullmektig for de samiske interessene i de ulike felt. Staten må dekke utgiftene for en slik gruppe.

Det er av avgjørende viktighet at samiske interesser er representert i de forberedende arbeid og møter. Dette for å sikre kjennskap til at det eksisterer samiske rettigheter i de ulike felt og at samiske rettigheter kan påberopes av de ulike parter.

Saken avsluttet 27. september 1996 kl. 14.55.

Sign: SS...../.....EKN.....

Undertegnede har lest gjennom møteboken, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karášjohka 27.09.96

Møtelederskapet

Egil Olli

Mary Mikalsen Trollvik

Anders Oskal

Sign: *SS*...../.....*EKN*.....

Møteboksekretær(er): Synnøve Solbakk og Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 56 sider